

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΣΧΟΛΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ 2009-2010

ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΟΙ
Α' ΛΥΚΕΙΟΥ

Ξενοφώντος *Αγησίλαος*
Κεφάλαιο 7

**Συγγραφή: Πόπη Χριστοφόρου - Πούγιουρου, Σύμβουλος Φιλολογικών
Μαθημάτων**

Εποπτεία: Λουκία Χατζημιχαήλ, ΕΜΕ Φιλολογικών Μαθημάτων

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΣΧΟΛΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ 2009-2010

Συγγραφή: Πόπη Χριστοφόρου - Πούγιουρου, Σύμβουλος Φιλολογικών
Μαθημάτων

Εποπτεία: Λουκία Χατζημιχαήλ, ΕΜΕ Φιλολογικών Μαθημάτων

Ξενοφώντος *Αγησίλαος*

Κεφ. 7, §§1-7

- προεργασία, στόχοι
- διδακτικές προτάσεις
- φύλλα εργασίας
- ασκήσεις

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Σελίδα

A. ΠΡΟΕΡΓΑΣΙΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

1. Βασικές πληροφορίες	4
2. Προσέγγιση του κειμένου	5

B. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

1. Κεφ. 7, § 1	8
2. Κεφ. 7, § 2	20
3. Κεφ. 7, § 3	30
4. Κεφ. 7, §§ 4-6	41
5. Κεφ. 7, § 7	58
6. Συνολική θεώρηση του κεφ. 7	71
7. Βιβλιογραφία - Πηγές	73

A. ΠΡΟΕΡΓΑΣΙΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

1. Βασικές πληροφορίες

(α) Ένταξη του κειμένου στα συμφραζόμενα του εγκωμίου

Για τη διδασκαλία του κεφ. 7 είναι βασικό να επισημάνουμε ότι πρόκειται για εγκώμιο και να συνδέσουμε το κείμενο με ό,τι έχει προηγηθεί: ο Άγησίλαος παρουσιάστηκε ως φιλότιμος προς τα θύματα του πολέμου (1.20-22), πλούσιος σε ψυχικές αρετές (ευσεβής προς τους θεούς και δίκαιος στις οικονομικές συναλλαγές (κεφ. 3-4), πειθαρχημένος και εγκρατής στην προσωπική (κεφ. 5), ανδρείος και σοφός στη στρατιωτική του ζωή (κεφ. 6).

(β) Δεδομένα της εποχής

Είναι βασικό για την εξέταση του κεφ. 7 να τονιστεί η οργάνωση της πόλης-κράτους. Αυτό που σήμερα αντιλαμβανόμαστε ως κράτος (με σύνορα, εξουσία, αυτονομία, εξωτερική και εσωτερική πολιτική, οικονομία, πολιτική και κοινωνική οργάνωση κλπ) ήταν τότε η *πόλις*. Ταυτόχρονα όμως, οι Έλληνες είχαν τη συνείδηση ότι ανήκαν όλοι στην ίδια φυλή, το ομόφυλο, και αυτό ήταν που τους ένωνε τόσο σε κοινές λατρείες και αθλητικές εκδηλώσεις, όσο και σε κοινούς αγώνες (έχουν προηγηθεί οι ένδοξοι περσικοί πόλεμοι). Σταδιακά, η αντίληψη του *φιλοπόλιδος* αρχίζει να υποχωρεί μπροστά σε αυτήν του *φιλέλληνας*, κυρίως μετά τον Πελοπόννησο Πόλεμο και τον κλονισμό των αξιών που επέφερε. Ο Ξενοφώντας είναι ένας από τους ανθρώπους που σκέφτονται πανελλήνια. Είναι, επομένως, λογικό να θαυμάζει και να προβάλλει τον Άγησίλαο και ως φιλόπολη και ως φιλέλληνα.

Αναλυτικά για το θέμα βλ. *Εισαγωγή* (Το ιστορικό πλαίσιο του εγκωμίου, σελ. 137 του βιβλίου) και ερμηνευτικά σχόλια (§1-3, §4-7, σελ. 205-6).

2. Προσέγγιση του κειμένου

(α) Ενότητες του κειμένου με βάση τη θεματολογία τους

Το κείμενο έχει ήδη οργανωθεί από τους συγγραφείς του βιβλίου σε ενότητες. Επιπλέον, έχουν τεθεί πλαγιότιτλοι, οι οποίοι είναι ιδιαίτερα βοηθητικοί για τους μαθητές, καθώς παρέχουν άμεσα πληροφορίες για το περιεχόμενο του κειμένου. Οι πλαγιότιτλοι θα μπορούσαν να συζητηθούν στην τάξη για να ερμηνευθούν, αλλά και να αξιολογηθεί η καταλληλότητά τους.

Όσον αφορά το κεφ. 7 θα παρατηρούσαμε ότι:

- Ο πλαγιότιτλος *Η φιλοπατρία του Αγησιλάου* αποδίδει άριστα το περιεχόμενο της §1. Στο κείμενο ταυτίζεται η πόλη με την πατρίδα, την οποία ο Αγησίλαος υπηρετεί με αυτοθυσία. Η πρώτη, όπως οργανώνεται τυπογραφικά, παράγραφος του κειμένου περιλαμβάνει και την αρχή της §2 (*Ἐν τοῖς μεγίστοις δέ ... τοῖς νόμοις λατρεύων*), επειδή κρίθηκε ότι και η τήρηση των νόμων είναι απόδειξη της φιλοπατρίας του Αγησιλάου, *τό μέγιστον ὠφέλημα*, όπως χαρακτηρίζεται. Με αυτό όμως το τυπογραφικό μοίρασμα του κειμένου αποκόπτεται και μένει μετέωρο το *γάρ* που ακολουθεί. Οι δύο ρητορικές ερωτήσεις (που τυπογραφικά ανήκουν στη δεύτερη παράγραφο) στηρίζουν και αποδεικνύουν το προηγούμενο σημείο. Παρόλο που η τήρηση των νόμων είναι απόδειξη φιλοπατρίας, θα μπορούσαμε να προτείνουμε την αυτονομία της §2 (*Ἐν τοῖς μεγίστοις δέ ... καί τό κρατεῖσθαι φέροντα;*) με τον πλαγιότιτλο *Νομοταγής* ή καλύτερα *Νομοταγής βασιλιάς*, ώστε να δηλωθεί αυτό που επιθυμεί ο Ξενοφώντας (αν και είχε στα χέρια του την εξουσία, ήταν ο πρώτος που τηρούσε τους νόμους).
- Ο πλαγιότιτλος *Παιδαγωγός* αποδίδει πολύ καλά το περιεχόμενο της παραγράφου. Οι δύο ρητορικές ερωτήσεις εντάσσονται από το βιβλίο στο πλαίσιο του παιδαγωγικού χαρακτήρα του Αγησιλάου (το παράδειγμα της νομιμοφροσύνης του διδάσκει). Όμως θα παρατηρούσε κανείς ότι η πατρική-παιδαγωγική σχέση του βασιλιά με το λαό του ξεκινά για τον Ξενοφώντα με την §3: *Ὅς καί πρός τούς*

διαφόρους ἐν τῇ πόλει ὥσπερ πατὴρ πρὸς παῖδας προσεφέρετο για να αιτιολογηθεῖ ἀμέσως μετὰ Ἐλοιδορεῖτο μὲν γὰρ ἐπὶ ...

- Ο πλαγιότιπλος *Φιλέλλην* είναι επιτυχημένος, γιατί πράγματι αποδίδει την ουσία των §§4-6. Ο Αγησίλαος δείχνει συμπάθεια για τους ηττημένους Έλληνες και αντιλαμβάνεται ότι η εξασθένιση των ελληνικών πόλεων δεν αποβαίνει μακροπρόθεσμα προς όφελος κανενός, αφού οι Έλληνες πρέπει να είναι ενωμένοι για να αντιμετωπίσουν τον κοινό εχθρό.
- Ο πλαγιότιπλος *Εχθρός των Περσών* κρίνεται και πάλι πολύ καλός, αν και δεν αποδίδονται επαρκώς όλα τα στοιχεία της ενότητας. Δηλώνεται, βέβαια, η σταθερότητα του Αγησιλάου στον αγώνα κατά των Περσών, αλλά δεν είναι εμφανές ότι ο Αγησίλαος επαγρυπνεί και αναπτύσσει παράλληλα με τη στρατιωτική και διπλωματική δραστηριότητα.

(β) Η σύνθεση του κειμένου – Στόχοι διδασκαλίας

Το κείμενό μας είναι ιστορικό εγκώμιο (βλ. *Εισαγωγή*, σελ. 15 του βιβλίου). Το κεφ. 7 έχει έντονα ρητορικό χαρακτήρα (βλ. ερμηνευτικά σχόλια για §§1-7, σελ. 207):

- Ασύνδετο σχήμα (§1)
- Ρητορικές ερωτήσεις (§2, §4)
- Ρυθμικές φράσεις και αντιθέσεις
- Συσσώρευση ομολογών στοιχείων
- Αντιπαραθέσεις
- Ευθύς λόγος ενταγμένος στην αφήγηση (§§5-6)

Όλα τα στοιχεία του κειμένου συντείνουν στο να αποδείξουν τη σπουδαιότητα και μοναδικότητα του εγκωμιαζομένου προσώπου, το εύλογο της επιλογής και προβολής του Αγησιλάου ως προτύπου.

Στόχοι, επομένως, της διδασκαλίας είναι:

- να αναδειχθεί ο ρητορικός χαρακτήρας του κειμένου με εντοπισμό των εκφραστικών τρόπων που χρησιμοποιεί ο Ξενοφώντας
- να συνδεθεί η μορφή του κειμένου με το περιεχόμενό του

- να επιτευχθεί η λειτουργική, και όχι τυπική, γλωσσική προσέγγιση του κειμένου.

B. ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

Εφόσον έχει ολοκληρωθεί η προεργασία της διδασκαλίας του κειμένου, διαμορφώθηκε η οπτική προσέγγισής του και τέθηκαν οι στόχοι του μαθήματος, προχωρούμε στην οργάνωσή του για τη διδασκαλία στην τάξη. Σύμφωνα με τον ισχύοντα Προγραμματισμό, για το κείμενο (κεφ. 7, §1-7) πρέπει να διατεθούν 9 διδακτικές ώρες. Διατίθενται ακόμα 18 ώρες για διδασκαλία γραμματικής και συντακτικού και 2 ώρες για συζήτηση θεμάτων που προκύπτουν από το κείμενο.

Όσον αφορά το κείμενο μόνο (όχι τη γραμματική) θα μπορούσε να οργανωθεί και να διδαχθεί με τον ακόλουθο τρόπο:

1^η διδακτική περίοδος: §1 (επεξεργασία κειμένου, μετάφραση)

2^η διδακτική περίοδος: §1 (ασκήσεις: συντακτικό, λεξιλογικά, επαναληπτικές)

3^η διδακτική περίοδος: §2 (επεξεργασία κειμένου, μετάφραση, ασκήσεις λεξιλογικών, συντακτικού)

4^η διδακτική περίοδος: §3 (επεξεργασία κειμένου, μετάφραση)

5^η διδακτική περίοδος: §3 (ασκήσεις: συντακτικό, λεξιλογικά, επαναληπτικές)

6^η διδακτική περίοδος: §4-6 (επεξεργασία κειμένου, μετάφραση)

7^η διδακτική περίοδος: §4-6 (ασκήσεις: συντακτικό, λεξιλογικά, επαναληπτικές)

8^η διδακτική περίοδος: §7 (επεξεργασία κειμένου, μετάφραση)

9^η διδακτική περίοδος: §7 (ασκήσεις: συντακτικό, λεξιλογικά, επαναληπτικές).

Το υλικό που ακολουθεί παρουσιάζεται με μία σταθερή δομή, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι το μάθημά μας θα έχει μονοτονία. Παρουσιάζονται εκείνα τα στοιχεία που πρέπει να έχει υπόψη του ο εκπαιδευτικός και εναπόκειται σ' αυτόν να τα οργανώνει με τρόπο ελκυστικό και ενδιαφέροντα για τους μαθητές. Η αυτονομία και η πρωτοτυπία του κάθε εκπαιδευτικού την οργάνωση του μαθήματος θεωρείται δεδομένη.

1. Κεφ. 7, §1. 1^η διδακτική περίοδος

Αφόρμηση

Ενδεχομένως η μέχρι τώρα επεξεργασία του κειμένου να ευνοεί τη σύνδεση με τα προηγούμενα και την άμεση μετάβαση στη νέα ενότητα. Μπορούμε να θέσουμε ερωτήσεις (Πώς παρουσιάστηκε μέχρι τώρα ο Αγησίλαος; Ποια νέα αρετή θα παρουσιαστεί τώρα; Πώς ετυμολογείται η λέξη *φιλοπατρία* και τι ακριβώς σημαίνει; Πώς νομίζετε ότι αποδεικνύεται η φιλοπατρία κάποιου προσώπου; Τι περιμένετε να ακούσετε για τον Αγησίλαο;), να συζητήσουμε με τους μαθητές και να καλλιεργήσουμε ένα σχετικό ενδιαφέρον, να ζητήσουμε να κάνουν πρόβλεψη και να αναμένουν την επιβεβαίωση ή διάψευσή της.

Ενδεχομένως, πάλι, ο διδάσκων να κρίνει ότι χρειάζεται μια εξωτερική αφόρμηση, πράγμα που θα μπορούσε να προσφέρει η σύγχρονη πραγματικότητα. Παρουσιάζουμε στους μαθητές δημοσιεύματα για τη φυγοστρατία στην Κύπρο και περιμένουμε να εκφράσουν τη γνώμη τους για τα φαινόμενα αυτά. Ξεκαθαρίζουμε ότι η φυγοστρατία δεν αφορά δικαιολογημένες περιπτώσεις αποφυγής της στράτευσης (πχ για λόγους υγείας). Καθοδηγούμε τη συζήτηση στο θέμα της αγάπης και της προσφοράς προς την πατρίδα, στο θέμα της φιλοπατρίας. Από το σήμερα επιστρέφουμε στο χθες για να εξετάσουμε την περίπτωση του Αγησιλάου. Τα δημοσιεύματα για τη φυγοστρατία έρχονται σε αντίθεση με την προσφορά του Αγησιλάου προς την πατρίδα (*ὅπου ᾤετο τὴν πατρίδα τι ὠφελήσειν, οὐ πόνων ὑφίετο, οὐ κινδύνων ἀφίστατο, οὐ χρημάτων ἐφείδετο, οὐ σῶμα, οὐ γῆρας προύφασίζετο*).

Εναλλακτικά, θα μπορούσαμε να συνδυάσουμε τους δύο προηγούμενους τρόπους εντάσσοντας τα δημοσιεύματα στη συζήτηση για τη φιλοπατρία.

Ανάγνωση της ενότητας από το διδάσκοντα. Η ανάγνωση γίνεται αργά και εκφραστικά.

Σιωπηρή και στοχευμένη ανάγνωση από τους μαθητές

Η στοχευμένη ανάγνωση βοηθά τους μαθητές να διαβάσουν προσεκτικά το κείμενο και να επικεντρωθούν σε κάτι που θα εξυπηρετήσει την προσέγγισή μας. Ζητούμε, λοιπόν, από τους μαθητές κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης α) να εντοπίσουν τα δύο κεντρικά πρόσωπα-υποκείμενα που παρουσιάζονται στο κείμενο και β) να παρατηρήσουν τον τρόπο σύνδεσης των προτάσεων.

Απάντηση των ερωτήσεων που τέθηκαν

Τα δύο πρόσωπα είναι ο πρωταγωνιστής Αγησίλαος (Υ στα περισσότερα ρήματα της ενότητας), τον οποίο αναμένεται ότι θα εντοπίσουν πολύ εύκολα, και ο συγγραφέας Ξενοφώντας (*οἴομαι*). Είναι βασικό να γνωρίζουν οι μαθητές ανά πάσα στιγμή ποιος και για ποιον μιλά.

Για τις προτάσεις, αναμένουμε ότι θα προσέξουν τα συνεχόμενα κόμματα και την ασύνδετη παράθεση των λέξεων που ακολουθεί το *ὡς ἐν βραχεῖ εἰπεῖν*. Αυτή η επισήμανση θα αποδειχθεί χρήσιμη στη συνέχεια, όταν θα συζητήσουμε το ασύνδετο σχήμα της §1 και το ρόλο του (βλ. Πολυξένη Μπίλλα, *Συντακτικό Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας, Α', Β', Γ' Γυμνασίου*, ΟΕΔΒ, σελ. 133). Το κείμενο αποκτά ένταση και γοργότητα καθώς ο συγγραφέας επιθυμεί να αποδείξει και να στηρίξει την άποψή του (*φιλόπολις ἦν - ἅπαντα εἰς τοῦτο συντείνει*), να τεκμηριώσει τον ισχυρισμό του ότι ο Αγησίλαος χαρακτηρίζεται από φιλοπατρία. Χωρίς το ασύνδετο σχήμα ενδεχομένως η πρόταση θα ήταν: «*Ἀγησίλαος οὐχ ὑφίετο πόνων, οὐδὲ ἀφίστατο κινδύνων, καὶ οὐκ ἐφείδετο χρημάτων, οὐδὲ προύφασίζετο σῶμα καὶ γῆρας*». Η μετατροπή αυτή μπορεί να δοθεί ως άσκηση στους μαθητές (Βλ. Βιβλίο του καθηγητή, σελ. 88).

Τρίτη ανάγνωση του κειμένου

Οι μαθητές διαβάζουν την κάθε περίοδο και αποδίδουν ελεύθερα το νόημά της. Χρησιμοποιούν τα γλωσσικά σχόλια του βιβλίου και τους βοηθούμε εκεί που το βιβλίο δεν τους καλύπτει γλωσσικά. Πιθανόν να χρειάζεται να τους δώσουμε το *οἴομαι/ᾤετο* = νομίζω, θεωρώ και να εξηγήσουμε τα τρία *ὡς* της ενότητας: αναφ. επίρρημα =καθώς,

όσον. 1. *Ὡς φιλόπολις* = πόσο, σε ποιο βαθμό. 2. *Ὡς ἐν βραχεῖ εἰπεῖν*, παρενθετικά με ελλειπτικές προτάσεις, =για να πούμε... 3. *Ὡς πλεῖστα*, επιτατικό με υπερθετικό βαθμό, =όσον το δυνατόν. Στα σημεία που είναι πολύ δύσκολο να αντιληφθούν το νόημα, τους βοηθούμε υποβάλλοντας ερωτήσεις, έτσι που να είμαστε σίγουροι ότι κατανοούν το κείμενο και δεν το αποδίδουν επιφανειακά. Ελέγχουμε, συμπληρώνουμε και υποβοηθούμε την απόδοση των μαθητών με ερωτήσεις, αξιοποιώντας και τα ερμηνευτικά σχόλια του βιβλίου. Τέτοιου είδους ερωτήσεις είναι για παράδειγμα:

- Γιατί ο Ξενοφώντας δε θα παρουσιάσει ένα προς ένα, αναλυτικά, τα στοιχεία για τη φιλοπατρία του Αγησιλάου; (*Μακρόν ἂν εἴη και ἅπαντα τὰ πεπεραγμένα εἰς τοῦτο συντείνει*).
- Ποιο ἦταν το κίνητρο των ενεργειών του Αγησιλάου; (*τὴν πατρίδα τι ὠφελήσειν*).
- Πώς αποδεικνύεται η αυταπάρνηση του Αγησιλάου; (*οὐ πόνων ... οὐ γῆρας*).
- Γιατί γίνεται η διάκριση *βασιλεύς - ἀρχόμενοι*; Ποιος πλεονεκτεί και γιατί; [Συζητούμε το αυτονόητο για όλες τις κοινωνίες, κάποιοι ἄρχουν και οι περισσότεροι ἄρχονται. Οι ἄρχοντες ἔχουν μεγαλύτερη πολιτική, οικονομική (ίσως), κοινωνική επιφάνεια και αυτό τους δίνει τη δυνατότητα, ἢ μάλλον αποτελεί και υποχρέωσή τους, να βοηθούν τους αρχομένους και ειδικά ὅσους αδυνατούν].

Ανακεφαλαιώνοντας, και ανάλογα με το χρόνο που ἔχουμε στη διάθεσή μας, θέτουμε και κάποιες γενικότερες ερωτήσεις, ὅπως:

- Ποιο θεωρείτε το ισχυρότερο επιχείρημα του Ξενοφώντα; Αναμένουμε ὅτι η ερώτηση θα δυσκολέψει τους μαθητές. Τους αφήνουμε να διατυπώσουν και να στηρίξουν τη γνώμη τους και παίρνουμε την αφορμή να στρέψουμε την προσοχή τους στο *ἅπαντες ἐπιστάμεθα*. Ὅλοι γνωρίζουμε καλά, ἄρα είναι κοινά αποδεκτό, ἄρα δεν μπορεί να αμφισβητηθεῖ ἀπὸ κανέναν ἑ συμπέρασμα: ο Αγησίλαος είναι φιλόπατρις. Αυτὴν τὴν ἔνταση που θέλει να δημιουργήσει ο Ξενοφώντας εξυπηρετεῖ και το ασύνδετο σχῆμα της παραγράφου: ὅλοι γνωρίζουμε αυτό... αυτό... αυτό... , δε χωρὰ αμφιβολία, δε δίνεται περιθώριο αμφισβήτησης.

- Ποιος είναι ο χρόνος των ρημάτων του ασύνδετου σχήματος; Ποια σκοπιμότητα εξυπηρετεί αυτή η επιλογή; (βλ. ερώτηση 8, σελ. 208). Εύκολα οι μαθητές εντοπίζουν τον παρατατικό και επισημαίνουν ότι η παρουσίαση των πράξεων στο χρόνο αυτό προσδίδει διάρκεια. Άρα, η συμπεριφορά του Αγησιλάου δεν ήταν περιστασιακή, ήταν τρόπος ζωής.
- Ποια αξία είχε την εποχή εκείνη η προβολή του Αγησιλάου ως *φιλοπόλιδος*; Είναι και σήμερα η φιλοπατρία αρετή;
- Ανάλογα με τις δυνατότητες της τάξης μας επισημαίνουμε και άλλα, πέρα από το ασύνδετο, ρητορικά σχήματα της παραγράφου:

Αντιθέσεις: *μακρόν ἂν εἴη γράφειν - ἐν βραχεῖ εἰπεῖν* (μακρόν – βραχύ, λέγειν – γράφειν).

Ομόλογα στοιχεία: *Ἵς γε μὴν - Ἵς δ' ἐν*

Γράφειν – εἰπεῖν (απαρέμφατα)

Οὐ πόνων – οὐ κινδύνων – οὐ χρημάτων (οὐ +γεν.)

Οὐ σῶμα – οὐ γῆρας (οὐ +αιτ.)

Σχήμα λιτότητας: *οὐδέν εἶναι τῶν πεπραγμένων αὐτῷ ὅ,τι οὐ συντείνει = ἅπαντα τὰ πεπραγμένα συντείνει* (χρησιμοποιείται η αντίθετη λέξη από εκείνη που θέλουμε να αναφέρουμε και συνοδεύεται με ἄρνηση, π.χ. οὐ πολλοί= ὀλίγοι).

- Οι αρχικές σας προβλέψεις για το περιεχόμενο της παραγράφου επαληθεύονται ή διαψεύδονται; (Οι απαντήσεις θα δοθούν ανάλογα με την αρχική συζήτηση που έγινε κατά την αφόρμηση).
- Πώς αξιολογείτε τον πλαγιότιτλο της παραγράφου; (Ο πλαγιότιτλος σχολιάστηκε κατά την προεργασία της διδασκαλίας του κειμένου).

Μετάφραση

Ύστερα από αυτήν την προσέγγιση οι μαθητές έχουν σίγουρα κατανοήσει το κείμενο (μορφή και περιεχόμενο). Μπορούν, επομένως, να προχωρήσουν στον τύπο της μεταφραστικής εργασίας που θα επιλέξουμε:

- Μετάφραση που θα συντάξουν οι ίδιοι οι μαθητές **ή**
- Αξιολόγηση έτοιμων μεταφράσεων που θα τους δώσουμε.

Μετάφραση που θα συντάξουν οι ίδιοι οι μαθητές.

Μπορούμε να δουλέψουμε με ομάδες. Το κείμενο μπορεί να χωριστεί σε δύο μέρη (α. *Ὡς γε μὴν φιλόπολις ... συντείνει* και β. *Ὡς δ' ἐν βραχεῖ εἰπεῖν ... ἀγαθὰ ποιεῖν*). Το κάθε μέρος ανατίθεται σε δύο, τουλάχιστον, ομάδες ώστε να μπορούμε να συγκρίνουμε τις μεταφραστικές τους προσπάθειες. Αφού εργαστούν οι ομάδες για 8' - 10', η καθεμιά διαβάζει τη μετάφρασή της και συζητιέται από την τάξη. Οι μεταφράσεις συγκρίνονται και αξιολογούνται. Με αυτήν την εργασία οι μαθητές θα ασκήσουν την κριτική τους ικανότητα, καθώς θα αντιληφθούν τα προβλήματα που παρουσιάζονται όταν μεταφράζουμε ένα αρχαίο κείμενο, τις δυσκολίες του κειμένου και τις εναλλακτικές λύσεις που υπάρχουν. Θα καταλάβουν ότι δύο διαφορετικές προτάσεις μετάφρασης μπορεί να είναι εξίσου σωστές και, άρα, δεν υπάρχει μία για να παπαγαλίσουν. Θα δουν ότι υπάρχουν κάποια πλαίσια που μας επιτρέπουν να κινούμαστε, φτάνει να μην καταστρατηγούμε το κείμενο. Οι διαφορετικές προτάσεις θα δείξουν ακόμα ότι η λεπτομέρεια κάνει πολλές φορές τη διαφορά.

Στο τέλος της εργασίας αυτής θα είμαστε βέβαιοι για το βαθμό που η ερμηνεία που προηγήθηκε αφομοιώθηκε από τους μαθητές. Η ερμηνεία είναι αυτή που θα βοηθήσει στην όσο το δυνατόν καλύτερη μετάφραση.

Αξιολόγηση έτοιμων μεταφράσεων

Μπορούμε να δώσουμε στους μαθητές δύο δόκιμες μεταφράσεις του κειμένου και να τους ζητήσουμε να τις συγκρίνουν με βάση την ερμηνεία που προηγήθηκε. Και η εργασία αυτή ασκεί την κριτική ικανότητα των μαθητών και αποδεικνύει, για άλλη μια φορά, ότι η σωστή μετάφραση δεν είναι μόνο μία.

2. Κεφ. 7, §1. 2^η διδακτική περίοδος

Η μεταφραστική εργασία ολοκληρώνεται στην αρχή της 2^{ης} περιόδου. Ακολούθως προσεγγίζουμε το κείμενο εκ νέου για συντακτικές, λεξιλογικές ή άλλες παρατηρήσεις.

Ακολουθεί υποστηρικτικό υλικό που περιλαμβάνει:

- **Δημοσιεύματα** για τη φυγοστρατία (μπορούν να αξιοποιηθούν για αφόρμηση).
- **Φύλλα εργασίας για τη μετάφραση.** Δίνονται οι δύο τύποι εργασίας για τη μετάφραση, όπως εξηγήθηκαν παραπάνω (Μετάφραση που θα συντάξουν οι ίδιοι, Αξιολόγηση έτοιμων μεταφράσεων). Και οι δύο εργασίες οργανώθηκαν σε ομάδες, χωρίζοντας το κείμενο με βάση το νοηματικό του περιεχόμενο. Όλοι οι μαθητές παίρνουν όλα τα φύλλα εργασίας, ώστε στο τέλος να έχουν στα χέρια τους το σύνολο του κειμένου.
- **Ασκήσεις.** Οι ασκήσεις 1 και 2 αφορούν το συντακτικό της ενότητας και περιορίζονται σε όσα έχουν ήδη διδαχθεί οι μαθητές. Αν κρίνεται απαραίτητο για την τάξη μας, μπορούμε επιγραμματικά να δώσουμε την απολύτως αναγκαία θεωρία. Το απαρέμφατο δε θα διδαχθεί σε αυτό το σημείο. Αρκεί η υπενθύμιση ότι το τελικό μεταφράζεται με το *να*, το ειδικό με το *ότι* και, άρα, τα απαρέμφατα του κειμένου μας είναι
Οι ασκήσεις 3-7 αφορούν τα λεξιλογικά και ετυμολογικά της ενότητας, ενώ η άσκηση 8 αξιοποιεί μία πρόταση του κειμένου για σκοπούς επανάληψης (κυρίως της β΄ κλίσης). Το *βασιλέως*, αν δυσκολεύονται να το μετατρέψουν, θα τους βοηθήσουμε εκμεταλλευόμενοι και τα Νέα Ελληνικά.

ΦΥΓΟΣΤΡΑΤΙΑ Ένας στους δύο στρατεύσιμους με τρελόχαρτο

Παρασκευή, 10 Ιουλίου 2009.

Πηγή: <http://us.alitheiaportal.com>

Η Βουλή απλώς φλυάρησε

Ενώ η Βουλή απλώς φλυάρησε και χθες για τη φυγοστρατία, το φαινόμενο προσλαμβάνει τεράστιες διαστάσεις καθώς ο αριθμός των στρατεύσιμων μειώνεται δραματικά και πολλά τμήματα της Εθνικής Φρουράς υπολειπουργούν. Ειδικός επί του θέματος, ο υποστράτηγος ε.α. Ανδρέας Πενταράς, προβλέπει ότι η φυγοστρατία θα φτάσει στο 50% και ο μόνος τρόπος πάταξής της είναι η μείωση της θητείας σε ένα χρόνο. **Η ΦΥΓΟΣΤΡΑΤΙΑ ΑΓΓΙΖΕΙ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΤΗΣ Ε.Φ.**

Σε σύσκεψη θα εξετασθεί ξεχωριστά η κάθε περίπτωση

Πηγή: www.philenews.com

Τρίτη, 21 Ιουλίου 2009 9:19 πμ

Από μικροσκόπιο περνούν τις επόμενες μέρες οι φυγόστρατοι αθλητές

Λευκωσία: Μια προς μία θα εξεταστούν οι περιπτώσεις αθλητών οι οποίοι, για διάφορους λόγους, εξασφάλισαν απαλλαγή ή αναστολή της στρατιωτικής τους θητείας. Σε σύσκεψη που θα πραγματοποιηθεί στο Υπουργείο Άμυνας την ερχόμενη Πέμπτη θα περάσουν από το μικροσκόπιο όλες οι περιπτώσεις, τόσο σε ατομικά όσο και σε ομαδικά αθλήματα. Ήδη ο Υπουργός Άμυνας Κώστας Παπακώστας ζήτησε στοιχεία για όλους τους αθλητές οι οποίοι δεν υπηρέτησαν τη θητεία τους. Σημειώνεται ότι ο Υπουργός Άμυνας έχει το δικαίωμα να ζητήσει να εξεταστούν οι απαλλαγές ή αναστολές θητείας από δευτεροβάθμιο ιατροσυμβούλιο.

Ζητούν νέα στοιχεία για τις απαλλαγές

Πηγή: www.philenews.com

Τετάρτη, 15 Ιουλίου 2009 8:22 πμ

Φυγόστρατοι επαγγελματίες ποδοσφαιριστές - Οργή στο υπουργείο Άμυνας

Λευκωσία: Τρεις γνωστοί ποδοσφαιριστές, που ανήκουν στις λεγόμενες "μεγάλες" ομάδες, απαλλάχτηκαν από την υποχρέωσή τους για στρατιωτική θητεία, παρουσιάζοντας ιατρικά χαρτιά σύμφωνα με τα οποία πάσχουν από ψυχολογικά προβλήματα. Η υπόθεση αυτή έχει εξοργίσει στελέχη του υπουργείου Άμυνας, ενώ έχει προκαλέσει αναστάτωση μεταξύ πολλών άλλων γονιών νεοσυλλέκτων που έχουν ήδη πληροφορηθεί τα καθέκαστα.

Ξενοφώντος Ἀγησίλαος

Κεφ. 7, §1

Με βάση την ερμηνεία του κειμένου που προηγήθηκε, να συζητήσετε με την ομάδα σας και να γράψετε τη μετάφραση που προτείνετε.

Α' ομάδα

Κείμενο

Ὡς γε μὴν φιλόπολις ἦν καθ' ἓν μὲν ἕκαστον μακρὸν ἂν εἶη γράφειν·
οἴομαι γὰρ οὐδὲν εἶναι τῶν πεπραγμένων αὐτῷ ὃ τι οὐκ εἰς τοῦτο συντείνει.

Η μετάφραση που προτείνω

Β' ομάδα

Κείμενο

ὡς δ' ἓν βραχεῖ εἰπεῖν, ἅπαντες ἐπιστάμεθα ὅτι Ἀγησίλαος,
ὅπου ᾤετο τὴν πατρίδα τι ὠφελήσειν,
οὐ πόνων ὑφίετο, οὐ κινδύνων ἀφίστατο, οὐ χρημάτων ἐφείδετο,
οὐ σῶμα, οὐ γῆρας προύφασίζετο,
ἀλλὰ καὶ βασιλέως ἀγαθοῦ τοῦτο ἔργον ἐνόμιζε,
τὸ τοὺς ἀρχομένους ὡς πλεῖστα ἀγαθὰ ποιεῖν.

Η μετάφραση που προτείνω

Ξενοφώντος Ἀγησίλαος

Κεφ. 7, §1

Σας δίνονται δύο μεταφραστικές προτάσεις για το κείμενο που επεξεργαστήκατε. Καλείστε να τις μελετήσετε και να τις αξιολογήσετε. Στο τέλος να διατυπώσετε τη δική σας μεταφραστική πρόταση.

Α' ομάδα

Κείμενο

Ὡς γε μὴν φιλόπολις ἦν καθ' ἓν μὲν ἕκαστον μακρὸν ἂν εἶη γράφειν· οἴομαι γὰρ οὐδὲν εἶναι τῶν πεπραγμένων αὐτῷ ὃ τι οὐκ εἰς τοῦτο συντείνει.

Μετάφραση 1^η	Μετάφραση 2^η
<p>Θα μακρολογούσα βέβαια να γράψω για κάθε περίπτωση χωριστά σε ποιο βαθμό αγαπούσε την πόλη του. Πιστεύω λοιπόν ότι δεν υπάρχει τίποτε απ' όσα είχανε, που να μην ενισχύει αυτήν την άποψη.</p> <p>Μτφρ. Π. Βλαχάκος και Γ.Α. Ράπτης http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek</p>	<p>Πολύ αν ηθέλομεν να γράψωμεν λεπτομερώς περί του πατριωτισμού του, διότι νομίζω ότι δεν υπάρχει καμμία πράξις του η οποία να μη συνέτεινε προς τον σκοπόν αυτόν.</p> <p>Μτφρ. Κ. Καιροφύλας http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek</p>

Η μετάφραση που προτείνω

Β΄ ομάδα

Κείμενο

ὡς δ' ἔν βραχεῖ εἰπεῖν, ἅπαντες ἐπιστάμεθα ὅτι Ἀγησίλαος,
ὅπου ᾤετο τὴν πατρίδα τι ὠφελήσειν,
οὐ πόνων ὑφίετο, οὐ κινδύνων ἀφίστατο, οὐ χρημάτων ἐφείδετο,
οὐ σῶμα, οὐ γῆρας προύφασίζετο,
ἀλλὰ καὶ βασιλέως ἀγαθοῦ τοῦτο ἔργον ἐνόμιζε,
τὸ τοὺς ἀρχομένους ὡς πλεῖστα ἀγαθὰ ποιεῖν.

Μετάφραση 1 ^η	Μετάφραση 2 ^η
<p>Κοντολογίης ὅλοι ξέρουμε καλά ὅτι ὁ Ἀγησίλαος σε οποιαδήποτε περίπτωση πιστεύει ὅτι θα ὠφελήσει τὴν πατρίδα, δὲν λογάριάζει τοὺς κόπους, δὲν προσπαθοῦσε ν' ἀποφύγει τοὺς κινδύνους, δὲν λυπόταν τὰ χρήματα, δὲν ἐβρίσκει ὡς δικαιολογία τὴ σωματικὴ του κατάσταση, οὔτε τὰ γεράματα, ἀλλὰ πιστεύει ὅτι αὐτὸ εἶναι τὸ καθήκον τοῦ σωστοῦ βασιλιά, νὰ κάνει ὅσο περισσότερα καλά μπορεῖ σ' αὐτοὺς που κυβερνά.</p> <p>Μτφρ. Π. Βλαχάκος καὶ Γ.Α. Ράπτης http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek</p>	<p>Ἐν βραχυλογίᾳ λοιπὸν ας εἰπῶμεν ὅτι ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι ὁ Ἀγησίλαος, ὅπου ἐπίστευε ὅτι θα ὠφελοῦσε τὴν πατρίδα του, δὲν ἀπέφευγε τοὺς κόπους, δὲν ἀπεμακρύνετο ἀπὸ τοὺς κινδύνους, δὲν ἐφείδετο χρημάτων, οὔτε ἐπροφασίζετο τὴν υγιάν του καὶ τὸ γῆρας, ἀλλ' ἐσκέπτετο ὅτι καθήκον τοῦ ἀγαθοῦ βασιλέως εἶναι νὰ κάμνη εἰς τοὺς ὑποτελεῖς τοῦ ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερα καλά.</p> <p>Μτφρ. Κ. Καιροφύλας http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek</p>

Ἡ μετάφραση που προτείνω

Ξενοφώντος Ἀγησίλαος, Κεφ. 7, §1

Ασκήσεις

1. Να επιλέξετε το σωστό:

<p>► Το <i>φιλόπολις</i> εξαρτάται από το <i>ἦν</i> και είναι:</p> <p>A. υποκείμενο B. αντικείμενο Γ. κατηγορούμενο</p>	<p>► Το <i>πόνων</i> εξαρτάται από το <i>ύφιετο</i> και είναι:</p> <p>A. υποκείμενο B. αντικείμενο Γ. κατηγορούμενο</p>
<p>► Το <i>ἄπαντες</i> εξαρτάται από το <i>ἐπιστάμεθα</i> και είναι:</p> <p>A. υποκείμενο B. αντικείμενο Γ. κατηγορούμενο</p>	<p>► Το <i>σῶμα</i> εξαρτάται από το <i>προύφασίζετο</i> και είναι:</p> <p>A. υποκείμενο B. αντικείμενο Γ. κατηγορούμενο</p>

2. Να μελετήσετε τα απαρέμφατα και να απαντήσετε:

A. οἶμαι γὰρ οὐδὲν εἶναι τῶν πεπραγμένων αὐτῶ

τελικό ειδικό

Εξαρτάται από το οἶμαι και είναι: _____

B. ὅπου ᾤετο τὴν πατρίδα τι ώφελήσιν

τελικό ειδικό

Εξαρτάται από το ᾤετο και είναι: _____

3. Να γράψετε μία πρόταση στα Νέα Ελληνικά για καθεμιά από τις λέξεις: τα πεπραγμένα, συντείνω.

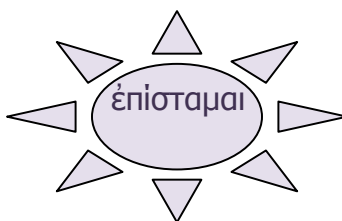
4. Να γράψετε 6 σύνθετες λέξεις με α' συνθετικό το **φιλῶ**.

_____ , _____ ,
_____ , _____ ,
_____ , _____

5. Να διερευνήσετε τη σημασία της λέξης **ἐπίσταμαι** και να γράψετε παράγωγα, απλά και σύνθετα.

Σημασία: _____

Παράγωγα:

6. Η λέξη **ἀφίσταμαι** (§1) σημαίνει:

Απομακρύνομαι, υποστηρίζω, υποφέρω (Να υπογραμμίσετε την ορθή απάντηση). Βλ. βιβλίο: Ερώτηση 5, σελ. 208.

7. Η ετυμολογία του ἀφίσταμαι είναι: _____ + _____

8. Να αναλύσετε τις ακόλουθες λέξεις στα συνθετικά τους μέρη. Ποια είναι η διαφορετική σημασία των λέξεων;

A. προϊστάμενος: _____ + _____ Σημασία: _____

B. υφιστάμενος: _____ + _____ Σημασία: _____

9. Να μεταφέρετε στον αντίθετο αριθμό την ακόλουθη πρόταση θεωρώντας ως υποκείμενό της το **οὔτοι** (Σας δίνονται: τοῦτο → ταῦτα, τό **εὐεργετεῖν**: δεν θα αλλάξει):

Βασιλέως ἀγαθοῦ τοῦτο ἔργον ἐνόμιζε, τὸ τοῦς ἀρχομένους εὐεργετεῖν.

3. Κεφ. 7, §2

Σύμφωνα με την προεργασία του κεφαλαίου 7, θεωρούμε την §2 (όπως αριθμείται) ως αυτόνομη και για τη διδασκαλία της θα διατεθεί μία διδακτική περίοδος. Η επεξεργασία της παραγράφου θα οδηγήσει τους μαθητές στη διατύπωση πλαγιότιτλου.

Αφόρμηση

Σύντομη αφόρμηση από τη σύγχρονη πραγματικότητα. Παρουσιάζουμε στους μαθητές γελοιογραφίες για κατάχρηση δημόσιου χρήματος και καταπάτηση των νόμων από το ίδιο το κράτος. Περιμένουμε να εκφράσουν τη γνώμη τους για τα φαινόμενα αυτά και καθοδηγούμε τη συζήτηση στο θέμα της τήρησης των νόμων, ακόμα και από αυτούς που έχουν στα χέρια τους την εξουσία. Από το σήμερα επιστρέφουμε στο χθες για να εξετάσουμε την περίπτωση του Αγησίλαου, ο οποίος χαρακτηρίζεται από την παραδειγματική τήρηση των νόμων παρόλη τη δύναμη που αντλούσε από την εξουσία (*δυνατώτατος ὢν ἐν τῇ πόλει φανερός ἦν μάλιστα τοῖς νόμοις λατρεύων*).

Ανάγνωση της ενότητας από το διδάσκοντα. Η ανάγνωση γίνεται αργά και εκφραστικά.

Σιωπηρή και στοχευμένη ανάγνωση από τους μαθητές

Ζητούμε από τους μαθητές κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης α) να εντοπίσουν τα δύο πρόσωπα-υποκείμενα που παρουσιάζονται στο κείμενο και β) να προσέξουν τις ερωτήσεις που υπάρχουν στην παράγραφο.

Απάντηση των ερωτήσεων που τέθηκαν

Τα δύο πρόσωπα είναι, όπως και στην §1, ο πρωταγωνιστής Αγησίλαος τον οποίο αναμένεται να εντοπίσουν πολύ εύκολα, και ο συγγραφέας Ξενοφώντας (*ἐγώ*). Για τις

ερωτηματικές προτάσεις, αναμένουμε ότι θα προσέξουν πως δεν υπάρχει απάντηση και να επισημάνουν ότι πρόκειται για ρητορικές ερωτήσεις. Εξηγούμε το ρόλο τους στο λόγο γενικά (**Ρητορικές ερωτήσεις**: Πολλές φορές σε ορισμένα γραμματειακά είδη τίθενται ερωτήσεις, για τις οποίες ο ερωτών δεν περιμένει πραγματικά απάντηση, αλλά είναι ένα σχήμα λόγου που ενδυναμώνει την επιχειρηματολογία του, καθώς η απάντηση είναι αυτονόητη. Αυτές είναι οι λεγόμενες ρητορικές ερωτήσεις.

Πηγή: http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek/tools/composition/page_065.html).

Αυτή η επισήμανση θα αποδειχθεί χρήσιμη στη συνέχεια, όταν θα συζητήσουμε το περιεχόμενο της παραγράφου και θα τονίσουμε ότι οι ρητορικές ερωτήσεις είναι ένας τρόπος να τονιστεί το πρόσωπο του Αγησίλαου, αφού η απάντηση στις ερωτήσεις *ποιος θα ...;* είναι αυτονόητη: *κανείς*. Άρα, η νομιμοφροσύνη του Αγησίλαου είναι καθοριστικός παράγοντας με αντίκτυπο στη συμπεριφορά των υπολοίπων πολιτών. Επιπλέον, οι ρητορικές ερωτήσεις κινούν το ενδιαφέρον του ακροατή/αναγνώστη και δίνουν ζωντάνια στο λόγο.

Τρίτη ανάγνωση του κειμένου

Οι μαθητές διαβάζουν την κάθε περίοδο και αποδίδουν ελεύθερα το νόημά της. Χρησιμοποιούν τα γλωσσικά σχόλια του βιβλίου που για τη συγκεκριμένη παράγραφο είναι επαρκή. Δεν υπάρχουν ιδιαίτερα δύσκολα σημεία και αναμένουμε ότι η απόδοση θα γίνει εύκολα. Ενδεχομένως να χρειαστεί να δώσουμε το *τίθημι = θέτω, θεωρώ* (εδώ), το *ήγοῦμαι = προπορεύομαι, νομίζω, θεωρώ* (εδώ) και το *εἶδώς < οἶδα = γνωρίζω*. Ελέγχουμε, συμπληρώνουμε και υποβοηθούμε την απόδοση των μαθητών, όπου χρειάζεται, με ερωτήσεις του τύπου:

- Γιατί ο Ξενοφώντας τονίζει την τήρηση των νόμων από τον Αγησίλαο; Δεν είναι αυτονόητο; (*δυνατώτατος ὢν*: εναντιωματική μετοχή. Αν και είχε εξουσία, αυτός ήταν συνεπέστατος απέναντι στους νόμους. Θα μπορούσε, όπως άλλοι, να εκμεταλλεύεται την εξουσία του, όμως δεν το έκανε).
- Ποια η σημασία των ρητορικών ερωτήσεων της §2; (Σκεφθείτε πρώτα ποια η αναμενόμενη αυτονόητη απάντηση και μετατρέψτε την ερωτηματική πρόταση σε πρόταση κρίσεως). Βλ. ερώτ. 16, σελ. 209.

- Ποιο πλαγιότιτλο θα θέτατε στην παράγραφο; (Μπορεί να τεθεί το *νομοταγής*, κατ' αναλογία με τα *παιδαγωγός*, *φιλέλλην* ή *νομοταγής βασιλιάς*, ώστε να τονιστεί ότι, αν και βασιλιάς, ήταν νομοταγής).
- Γιατί είναι «έν τοῖς μεγίστοις ὠφελήμασι» το «λατρεύειν τοῖς νόμοις τὸν βασιλέα»; (Θέματα για συζήτηση, σελ. 211). Ισχύει και σήμερα κάτι ανάλογο;

Μετάφραση

Ύστερα από αυτήν την προσέγγιση εκτιμούμε ότι οι μαθητές θα έχουν κατανοήσει το κείμενο (μορφή και περιεχόμενο). Μπορούν, επομένως, να προχωρήσουν στον τύπο της μεταφραστικής εργασίας που θα επιλέξουμε:

- Μετάφραση που θα συντάξουν οι ίδιοι οι μαθητές **ή**
- Αξιολόγηση έτοιμων μεταφράσεων που θα τους δώσουμε

Μετάφραση που θα συντάξουν οι ίδιοι οι μαθητές.

Μπορούμε να δουλέψουμε με ομάδες. Το κείμενο μπορεί να χωριστεί σε δύο μέρη (α. *έν τοῖς μεγίστοις ... τοῖς νόμοις λατρεύων* και β. *Τίς γάρ ... καί τὸ κρατεῖσθαι φέροντα;*). Το κάθε μέρος ανατίθεται σε δύο, τουλάχιστον, ομάδες ώστε να μπορούμε να συγκρίνουμε τις μεταφραστικές τους προσπάθειες. Αφού εργαστούν οι ομάδες για 6' - 8', η καθεμιά διαβάζει τη μετάφρασή της και συζητιέται από την τάξη.

Αξιολόγηση έτοιμων μεταφράσεων

Μπορούμε να δώσουμε στους μαθητές δύο δόκιμες μεταφράσεις του κειμένου και να τους ζητήσουμε, αφού τις συγκρίνουν να οδηγηθούν στη δική τους μετάφραση, με βάση την ερμηνεία που προηγήθηκε.

Η αξία της μεταφραστικής προσπάθειας, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, έχει καταδειχθεί στην ανάλυση της 1^{ης} παραγράφου.

Παρατηρήσεις

Ακολουθώς προσεγγίζουμε το κείμενο εκ νέου για συντακτικές, λεξιλογικές ή άλλες παρατηρήσεις.

Ακολουθούν: υλικό για την αφόρμηση, φύλλα εργασίας για τη μετάφραση, ασκήσεις.

Οι γελοιογραφίες παραπέμπουν, βέβαια, στην ελλαδική πραγματικότητα και τη σατιρίζουν, αλλά μπορούν να αξιοποιηθούν για το σκοπό μας, καθώς παρουσιάζουν το κράτος/την κυβέρνηση να εκμεταλλεύεται τη θέση και την εξουσία του/της, για να εξυπηρετήσει αλλότρια οικονομικά συμφέροντα.

Ξενοφώντος Ἀγησίλαος

Κεφ. 7, §2

Με βάση την ερμηνεία του κειμένου που προηγήθηκε, να συζητήσετε με την ομάδα σας και να γράψετε τη μετάφραση που προτείνετε.

Α΄ ομάδα

Κείμενο

έν τοῖς μεγίστοις δὲ ὠφελήμασι τῆς πατρίδος καὶ τότε ἐγὼ τίθημι αὐτοῦ,
ὅτι δυνατώτατος ὢν ἐν τῇ πόλει φανερός ἦν μάλιστα τοῖς νόμοις λατρεύων.

Η μετάφραση που προτείνω

Β΄ ομάδα

Κείμενο

τίς γὰρ ἂν ἠθέλησεν ἀπειθεῖν ὄρων τὸν βασιλέα πειθόμενον;
τίς δ' ἂν ἠγούμενος μειονεκτεῖν νεώτερόν τι ἐπεχείρησε ποιεῖν
εἰδὼς τὸν βασιλέα νομίμως καὶ τὸ κρατεῖσθαι φέροντα;

Η μετάφραση που προτείνω

Ξενοφώντος Ἀγησίλαος

Κεφ. 7, §2

Σας δίνονται δύο μεταφραστικές προτάσεις για το κείμενο που επεξεργαστήκατε. Καλείστε να τις μελετήσετε και να τις αξιολογήσετε. Στο τέλος να διατυπώσετε τη δική σας μεταφραστική πρόταση.

Α΄ ομάδα

Κείμενο

έν τοῖς μεγίστοις δὲ ὠφελήμασι τῆς πατρίδος καὶ τόδε ἐγὼ τίθημι αὐτοῦ,
ὅτι δυνατώτατος ὢν ἐν τῇ πόλει φανερός ἦν μάλιστα τοῖς νόμοις λατρεύων.

Μετάφραση 1^η	Μετάφραση 2^η
<p>Εγώ συγκαταλέγω ακόμη και αυτήν στις πιο σημαντικές ευεργεσίες προς την πατρίδα του, ότι δηλαδή είχε την πιο μεγάλη δύναμη στην πόλη του και όμως αληθινά σεβόταν απόλυτα τους νόμους.</p> <p>Μτφρ. Π. Βλαχάκος και Γ.Α. Ράπτης http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek</p>	<p>Μεταξύ δε των μεγαλυτέρων υπηρεσιών τας οποίας προσέφερε εις την πατρίδα εγώ τάσσω και το ότι, ενώ ήτο δυνατώτατος εις την πόλιν, εφαινότο εν τούτοις φανερά υποτασσόμενος εις τους νόμους.</p> <p>Μτφρ. Κ. Καιροφύλας http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek</p>

Η μετάφραση που προτείνω

Β' ομάδα

Κείμενο

τίς γάρ ἂν ἠθέλησεν ἀπειθεῖν ὄρων τὸν βασιλέα πειθόμενον;
τίς δ' ἂν ἠγούμενος μειονεκτεῖν νεώτερόν τι ἐπεχείρησε ποιεῖν
εἰδῶς τὸν βασιλέα νομίμως καὶ τὸ κρατεῖσθαι φέροντα;

Μετάφραση 1 ^η	Μετάφραση 2 ^η
<p>Ποιος λοιπόν θα ήθελε να μην πειθαρχεί στους νόμους, τη στιγμή που έβλεπε να πειθαρχεί ο βασιλιάς; Και ποιος θα επιχειρούσε να επιφέρει με τη βία κάποια πολιτική αλλαγή, επειδή πίστευε ότι έχει λιγότερα απ' όσα δικαιούται, όταν ήξερε ότι ο βασιλιάς κυβερνά σύμφωνα με τους νόμους;</p> <p>Μτφρ. Π. Βλαχάκος και Γ.Α. Ράπτης http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek</p>	<p>Διότι ποίος θα ετόλμα να απειθήση ενώ έβλεπε τον βασιλέα υπακούοντα εις αυτούς; Ποίος δε θεωρών τον εαυτόν του μειονεκτούντα θα επεχείρει να καινοτομήση, βλέπων τον βασιλέα υπακούοντα εις τα κρατούντα νόμιμα;</p> <p>Μτφρ. Κ. Καιροφύλας http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek</p>

Η μετάφραση που προτείνω

Ξενοφώντος Ἀγησίλαος, Κεφ. 7, §2

Ασκήσεις

1. Να επιλέξετε το σωστό:

<p>▶ Το <i>ἐγώ</i> εξαρτάται από το _____ και είναι: Α. υποκείμενο Β. αντικείμενο Γ. κατηγορούμενο</p> <p>▶ Το <i>δυνατώτατος</i> εξαρτάται από το _____ και είναι: Α. υποκείμενο Β. αντικείμενο Γ. κατηγορούμενο</p>	<p>▶ Το <i>φανερός</i> εξαρτάται από το _____ και είναι: Α. υποκείμενο Β. αντικείμενο Γ. κατηγορούμενο</p> <p>▶ Το <i>τόν βασιλέα</i> εξαρτάται από το _____ και είναι: Α. υποκείμενο Β. αντικείμενο Γ. κατηγορούμενο</p>
---	---

2. Να μελετήσετε τα απαρέμφατα και να απαντήσετε:

A. *Τίς γάρ ἂν ἠθέλησεν ἀπειθεῖν*

 ↓ ↓

 τελικό ειδικό

 □ □

Εξαρτάται από το _____ και είναι: _____

B. *νεώτερόν τι ἐπεχείρησε ποιεῖν*

 ↓ ↓

 τελικό ειδικό

 □ □

Εξαρτάται από το _____ και είναι: _____

3. Τι ακριβώς σημαίνει στο κείμενο η λέξη **δυνατός** (*δυνατώτατος*); Να γράψετε μία δική σας πρόταση στα Νέα Ελληνικά, χρησιμοποιώντας τη λέξη με την ίδια σημασία που έχει στο κείμενο.

4. Να διερευνήσετε την ετυμολογία και τη σημασία της λέξης **ήγούμενος** στα ΑΕ. Ποια είναι η κύρια σημασία της λέξης σήμερα;

ήγούμενος < _____

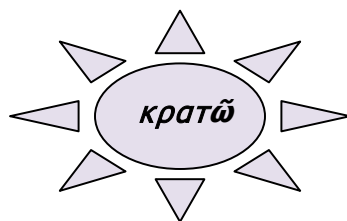
Σημασία ΑΕ: _____

Σημασία ΝΕ: _____

5. Το ρήμα **κρατῶ** σημαίνει:

κρατῶ, κυβερνῶ, συλλαμβάνω. Να υπογραμμίσετε το σωστό.

6. Να δώσετε παράγωγα, απλά και σύνθετα, του **κρατῶ**.

7. Να μεταφέρετε στον αντίθετο αριθμό τις ακόλουθες λέξεις:

ἐγώ: _____

φανερός: _____

τοῖς νόμοις: _____

πειθόμενον: _____

ήγούμενος: _____

νεώτερον: _____

4. Κεφ. 7, §3. 1^η διδακτική περίοδος

Για την παράγραφο αυτή διατίθενται 2 διδακτικές περιόδους.

Αφόρμηση

Σύντομη αφόρμηση από τον πλαγιότιτλο της παραγράφου. Το θέμα του πλαγιότιτλου και η αξιολόγησή του έχουν εξεταστεί στην προεργασία του κεφ. 7. Μπορούμε να ξεκινήσουμε από την ετυμολογία και ερμηνεία της λέξης *παιδαγωγός* και να ρωτήσουμε τους μαθητές με ποιο τρόπο φαντάζονται ότι μπορεί να είναι παιδαγωγός ένας βασιλιάς, ποιες είναι οι προβλέψεις τους για το περιεχόμενο του συγκεκριμένου αποσπάσματος. Εκφράζονται ελεύθερα και αναμένουν την επιβεβαίωση ή απόρριψη των υποθέσεων τους μετά την επεξεργασία του αποσπάσματος. Η αφόρμηση μπορεί να εμπλουτιστεί με εικόνες σπουδαιών παιδαγωγών της αρχαιότητας (π.χ. Τρεις Ιεράρχες, Σχολή των Αθηνών).

Ανάγνωση της ενότητας από το διδάσκοντα. Η ανάγνωση γίνεται αργά και εκφραστικά.

Σιωπηρή και στοχευμένη ανάγνωση από τους μαθητές

Ζητούμε από τους μαθητές κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης α) να εντοπίσουν το πρόσωπο-υποκείμενο που παρουσιάζεται στο κείμενο και β) να προσέξουν τον τρόπο σύνδεσης των προτάσεων.

Απάντηση των ερωτήσεων που τέθηκαν

Το πρόσωπο-υποκείμενο είναι ο Άγησίλαος, αυτός είναι ο παιδαγωγός και όλες οι ενέργειές του αυτό επιβεβαιώνουν. Όσον αφορά τις προτάσεις, αναμένουμε ότι θα προσέξουν τη χρήση κομμάτων (κάτι ανάλογο έγινε και στην §1) και θα εξηγήσουμε ότι πρόκειται για παρατακτική σύνδεση η οποία προσδίδει ζωντάνια στο λόγο. Υπάρχουν *"τρεις κύριες προτάσεις συνδεδεμένες παρατακτικά, όπου την πρώτη θέση κατέχει η*

ενέργεια / το ρήμα και οι οποίες ενέργειες υποστηρίζονται αιτιολογικά με 4 μετοχές ενεστώτα που βρίσκονται (οι 3) στην ίδια συντακτική θέση" (βλ. Βιβλίο καθηγητή, σελ. 89). Για την παρατακτική σύνδεση των προτάσεων βλ. *Συντακτικό Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας, Α΄, Β΄, Γ΄ Γυμνασίου*, Πολυξένη Μπίλλα, ΟΕΔΒ σελ. 133κε (ειδικά για τους συνδέσμους μέν – δέ, βλ. σελ. 137-138) και

http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek/tools/composition/page_059.html

Τρίτη ανάγνωση του κειμένου

Οι μαθητές διαβάζουν την κάθε περίοδο και αποδίδουν ελεύθερα το νόημά της. Χρησιμοποιούν τα γλωσσικά σχόλια του βιβλίου. Ενδεχομένως να χρειαστεί να εξηγήσουμε το *άμάρτημα = σφάλμα, λάθος* και το *άπόλοιτο < απόλλυμαι = χάνομαι, καταστρέφομαι*. Ελέγχουμε, συμπληρώνουμε και υποβοηθούμε την απόδοση των μαθητών, όπου χρειάζεται, με ερωτήσεις του τύπου:

- Ποιοι είναι οι *διάφοροι* και γιατί χρησιμοποιούνται ως επιχείρημα υποδειγματικής συμπεριφοράς του Αγησίλαου; (Αντιμετώπιζε τους πολιτικούς του αντιπάλους με πατρική διάθεση, σαν παιδιά του που ενδεχομένως κάνουν και λάθη. Θα ανέμενε κανείς η σχέση ενός βασιλιά με τους πολιτικούς του αντιπάλους να είναι αρνητική ή ακόμα και εχθρική. Η πατρική στάση του βασιλιά απέναντι στους υπηκόους του εκφράζεται και από τον Οιδίποδα στον πρόλογο της τραγωδίας του Σοφοκλή *Οιδίπους Τύραννος*. *Παιδιά μου, βλαστοί/ της παλαιάς σποράς του Κάδμου,/ γιατί στων ανακτόρων το βωμό/ τριγύρω συναχτήκατε/ με κλάδους ικεσίας στα χέρια/ και στέφανα στην κεφαλή;/ ... Επιθυμώ παντού και πάντα/ να σπεύδω στην ανάγκη σας./ Ανάλγητος δεν είμαι/ γι' αυτό και μου ταραίζει την ψυχή/ η λιτανεία της ικεσίας*. Σοφοκλέους τραγωδία, Οιδίπους τύραννος –Αίας, ΟΕΔΒ).
- *Έλοιδορείτο μέν γάρ ... συμφορά συμβαίνει*. Ποια λέξη αιτιολογεί, επεξηγεί το νόημα της προηγούμενης περιόδου; (Πρόκειται για το *γάρ*).
- Στο ίδιο απόσπασμα, απομονώστε τις ενέργειες του Αγησίλαου ως παιδαγωγού. Τι εικόνα σχηματίζετε για το πρόσωπό του; (Οι λέξεις που αναζητούμε είναι τα ρήματα των προτάσεων που δηλώνουν ενέργεια:

Ἐλοιδορεῖτο, ἐτίμα, παρίστατο. Φανερώνουν άνθρωπο ανώτερο, άνθρωπο που μπορεί να διακρίνει και να εκτιμήσει ακόμα και τα θετικά των αντιπάλων του, Ἄνθρωπο αφού συμπαραστεκόταν στη συμφορά τους και δεν την εκμεταλλευόταν για το προσωπικό του κέρδος. Την εποχή συγγραφής του εγκωμίου είναι έντονος ο προβληματισμός για παιδαγωγικά θέματα. Για τα παιδαγωγικά ενδιαφέροντα του Ξενοφώντα βλ. Ερμηνευτικά σχόλια, σελ. 205, §1-3).

- Μπορείτε να βρείτε το χρόνο των ρημάτων και να τον δικαιολογήσετε; (Πρόκειται για παρατατικό. Οι μαθητές μας δε γνωρίζουν τους συγκεκριμένους ρηματικούς τύπους, δύο συνηρημένα ρήματα και ένα εις -μι (*Ἐλοιδορεῖτο, ἐτίμα, παρίστατο*). Τους βοηθούμε, λοιπόν, να καταλάβουν ότι και στις τρεις περιπτώσεις πρόκειται για παρελθοντικό χρόνο, αφού υπάρχει αύξηση, όχι αόριστο αφού δεν έχει -σα- και τους βοηθούμε να οδηγηθούν στον παρατατικό. Ο χρόνος αυτός προσδίδει διάρκεια στις πράξεις του Αγησίλαου, τις παρουσιάζει σαν ένα μόνιμο στοιχείο της συμπεριφοράς του και όχι ως κάτι μεμονωμένο και περιστασιακό. Η λειτουργία του παρατατικού έχει εξηγηθεί και στην §1).
- *ἐχθρόν μὲν οὐδένα ἡγούμενος ... ἀπόλοιτο*. Αυτό το μέρος του λόγου στηρίζεται στις μετοχές. Μπορείτε να τις εντοπίσετε και να βρείτε το χρόνο τους; Πώς δικαιολογείται η επιλογή του συγκεκριμένου χρόνου; (Οι μετοχές είναι *ἡγούμενος, ἐθέλων, νομίζων, τιθείς* –ενδεχομένως να δυσκολευτούν στο τελευταίο- και είναι όλες σε χρόνο ενεστώτα για να δηλωθεί η διάρκεια αυτής της συμπεριφοράς, να αποκλειστεί το περιστασιακό και τυχαίο. Ο Αγησίλαος χαρακτηριζόταν από όλα αυτά που περιγράφουν οι μετοχές, αυτός ήταν ο τρόπος ζωής του).
- Πώς θα ερμηνεύατε τις πιο πάνω μετοχές; (Ως αιτιολογικές. Αιτιολογούν και δικαιολογούν όλες τις ενέργειες που παρουσίασαν τα ρήματα στο προηγούμενο απόσπασμα).

- Τι πίστευε ο Αγησίλαος για τη δύναμη των νόμων; (Αν οι πολίτες τους τηρούσαν, τότε θα ευτυχούσε η πατρίδα. Η ευνομία ως βασικός παράγοντας ευημερίας και προόδου της χώρας: η ίδια άποψη εκφράζεται και από έναν άλλο Σπαρτιάτη βασιλιά, τον Αρχίδαμο. Βλ. Θουκυδίδη, Δημηγορίες Α΄ Λυκείου, ΥΑΠ, Λόγος Αρχίδαμου, σελ. 33, §84: *στην ευνομία μας χρωστούμε και την πολεμική μας αρετή και την πολιτική μας σωφροσύνη* ...).
- Πώς συνδέεται η ισχύς της πατρίδας με τη σωφροσύνη των Ελλήνων; (Σωφροσύνη σημαίνει αυτόματα αποφυγή πολέμων, δραστηριοποίηση σε έργα προόδου και ανάπτυξης, άρα δύναμης και ισχυροποίησης ενός τόπου. Αντίθετα, η έλλειψη σωφροσύνης οδηγεί έναν τόπο στην παρακμή. Εδώ, όμως, ο Αγησίλαος – και ο Ξενοφώντας - κάνει μια υπέρβαση από την πόλη-κράτος στην Ελλάδα, από τους πολίτες στους Έλληνες. Το θέμα θα αναπτυχθεί στις αμέσως επόμενες παραγράφους. Βλ. Ερμηνευτικά σχόλια §4-7, σελ. 205).

Ανακεφαλαιώνοντας, και ανάλογα με το χρόνο που έχουμε στη διάθεσή μας, θέτουμε και κάποιες γενικότερες ερωτήσεις, όπως:

- Οι αρχικές σας προβλέψεις για το περιεχόμενο της παραγράφου επαληθεύονται ή διαψεύδονται; Οι απαντήσεις θα δοθούν ανάλογα με την αρχική συζήτηση που έγινε κατά την αφόρμηση.
- Πώς αξιολογείτε τον πλαγιότιτλο της παραγράφου; Ο πλαγιότιτλος σχολιάστηκε κατά την προεργασία της διδασκαλίας του κειμένου.
- Ανάλογα με τις δυνατότητες της τάξης μας επισημαίνουμε και άλλα, πέρα από την παρατακτική σύνδεση των προτάσεων, ρητορικά σχήματα της παραγράφου:

Ομόλογα στοιχεία: *έλοιδορεῖτο μὲν - ἐτίμα δ' – παρίστατο δ'*

Εἴ τι (καλόν) πράττοιεν – εἴ τις (συμφορά) συμβαίνοι

ἐπαινείν ἐθέλων – σόζεσθαι νομίζων

Μετάφραση

Ύστερα από αυτήν την προσέγγιση εκτιμούμε ότι οι μαθητές θα έχουν κατανοήσει το κείμενο (μορφή και περιεχόμενο). Μπορούν, επομένως, να προχωρήσουν στον τύπο της μεταφραστικής εργασίας που θα επιλέξουμε:

- Μετάφραση που θα συντάξουν οι ίδιοι οι μαθητές **ή**
- Αξιολόγηση έτοιμων μεταφράσεων που θα τους δώσουμε.

Μετάφραση που θα συντάξουν οι ίδιοι οι μαθητές.

Μπορούμε και πάλι να δουλέψουμε με ομάδες. Το κύριο βάρος του νοήματος του αποσπάσματος εστιάζεται στην περίοδο με την παρατακτική σύνδεση των προτάσεων και η ισόποση διαίρεση του κειμένου καθίσταται μάλλον αδύνατη. Θα μπορούσαμε να το χωρίσουμε σε δύο μέρη ως εξής: α. *Ὅς καὶ πρὸς τοὺς διαφόρους ... ὁ μικροῦ ἄξιος ἀπόλοιο* και β. *εἰ δ' ἐν τοῖς νόμοις ... οἱ Ἕλληνες σωφρονῶσιν*, γνωρίζοντας ότι η Α' Ομάδα θα διεκπεραιώσει την περισσότερη δουλειά. Το κάθε μέρος ανατίθεται σε δύο, τουλάχιστον, ομάδες ώστε να μπορούμε να συγκρίνουμε τις μεταφραστικές τους προσπάθειες. Αφού εργαστούν για 10', η κάθε ομάδα διαβάζει τη μετάφρασή της και συζητιέται από την τάξη.

Αξιολόγηση έτοιμων μεταφράσεων

Μπορούμε να δώσουμε στους μαθητές δύο δόκιμες μεταφράσεις του κειμένου και να τους ζητήσουμε, αφού τις συγκρίνουν να οδηγηθούν στη δική τους μετάφραση, με βάση την ερμηνεία που προηγήθηκε.

5. Κεφ. 7 §3. 2^η διδακτική περίοδος

Η μεταφραστική εργασία ολοκληρώνεται στην αρχή της 2^{ης} διδακτικής περιόδου. Ακολούθως προσεγγίζουμε το κείμενο εκ νέου για συντακτικές, λεξιλογικές ή άλλες παρατηρήσεις.

Ακολουθούν: υλικό για την αφόρμηση, φύλλα εργασίας για τη μετάφραση, ασκήσεις.

Ξενοφώντος Ἀγησίλαος

Κεφ. 7, §3

Με βάση την ερμηνεία του κειμένου που προηγήθηκε, να συζητήσετε με την ομάδα σας και να γράψετε τη μετάφραση που προτείνετε.

Α' ομάδα

Κείμενο

Ὅς καὶ πρὸς τοὺς διαφόρους ἐν τῇ πόλει ὥσπερ πατὴρ πρὸς παῖδας προσεφέρετο.
ἐλοιδορεῖτο μὲν γὰρ ἐπὶ τοῖς ἀμαρτήμασιν, ἐτίμα δ' εἴ τι καλὸν πράττειεν,
παρίστατο δ' εἴ τις συμφορὰ συμβαίνοι,
ἐχθρὸν μὲν οὐδένα ἡγούμενος πολίτην,
ἐπαινεῖν δὲ πάντας ἐθέλων, σῶζεσθαι δὲ πάντας κέρδος νομίζων,
ζημίαν δὲ τιθεὶς εἰ καὶ ὁ μικροῦ ἄξιος ἀπόλοιτο·

Η μετάφραση που προτείνω

Β' ομάδα

Κείμενο

εἰ δ' ἐν τοῖς νόμοις ἡρεμοῦντες διαμένοιεν,
δῆλος ἦν εὐδαίμονα μὲν αἰεὶ ἔσεσθαι τὴν πατρίδα λογιζόμενος,
ἰσχυρὰν δὲ τότε ὅταν οἱ Ἕλληνες σωφρονῶσιν.

Η μετάφραση που προτείνω

Ξενοφώντος Ἀγησίλαος

Κεφ. 7, §3

Σας δίνονται δύο μεταφραστικές προτάσεις για το κείμενο που επεξεργαστήκατε. Καλείστε να τις μελετήσετε και να τις αξιολογήσετε. Στο τέλος να διατυπώσετε τη δική σας μεταφραστική πρόταση.

Α' ομάδα

Κείμενο

Ὅς καὶ πρὸς τοὺς διαφόρους ἐν τῇ πόλει ὥσπερ πατὴρ πρὸς παῖδας προσεφέρετο. ἐλοδορεῖτο μὲν γὰρ ἐπὶ τοῖς ἀμαρτήμασιν, ἐτίμα δ' εἴ τι καλὸν πράττοιεν, παρίστατο δ' εἴ τις συμφορὰ συμβαίνοι, ἐχθρὸν μὲν οὐδένα ἡγούμενος πολίτην, ἐπαινεῖν δὲ πάντας ἐθέλων, σῶζεσθαι δὲ πάντας κέρδος νομίζων, ζημίαν δὲ τιθεὶς εἰ καὶ ὁ μικροῦ ἄξιος ἀπόλοιτο·

Μετάφραση 1^η	Μετάφραση 2^η
<p>Ο ίδιος ακόμη και στους πολιτικούς του αντιπάλους φερνόταν όπως ένας πατέρας στα παιδιά του. Τους μάλωνε από τη μια για τα λάθη τους, τους επαινούσε όμως από την άλλη, αν έκαναν κάτι καλό, τους βοηθούσε σε περίπτωση που τους ερχόταν κάποιο κακό, χωρίς να θεωρεί εχθρό κανέναν συμπολίτη του, και επιθυμούσε όλους να τους επαινεί, γιατί είχε τη γνώμη ότι είναι όφελος για την πατρίδα να είναι όλοι ζωντανοί και το θεωρούσε απώλεια, αν πέθαινε έστω και ένας ασήμαντος.</p> <p>Μτφρ. Π. Βλαχάκος και Γ.Α. Ράπτης http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek</p>	<p>Ούτος εφέρετο προς τους διάφορους πολίτας ως πατήρ προς τα τέκνα του. Διότι τους επέληπτε διά τα παραπτώματά των, τους αντήμειβε δε εάν έκαμναν κάτι καλόν, και τους συνέδραμε εάν συνέβαινε καμμία συμφορά, μη θεωρών κανένα πολίτην ως εχθρόν, θέλων δε να επαινή όλους, νομίζων κέρδος να διάγουν καλώς όλοι, θεωρών ως απώλειαν και αν ακόμη εχάνετο ο ολιγώτερον άξιος λόγου.</p> <p>Μτφρ. Κ. Καιροφύλας http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek</p>

Η μετάφραση που προτείνω

Β΄ ομάδα

Κείμενο

εἰ δ' ἐν τοῖς νόμοις ἡρεμοῦντες διαμένοιεν,
δῆλος ἦν εὐδαίμονα μὲν αἰεὶ ἔσσεσθαι τὴν πατρίδα λογιζόμενος,
ἰσχυρὰν δὲ τότε ὅταν οἱ Ἕλληνες σωφρονῶσιν.

Μετάφραση 1 ^η	Μετάφραση 2 ^η
<p>Πράγματι λογάριζε ότι η πατρίδα θα είναι πάντα ευτυχισμένη (θα διοικείται πάντα σωστά), αν οι συμπολίτες του συνέχεια τηρούν με ηρεμία τους νόμους και ισχυρή, όταν οι Έλληνες κρίνουν με σύνεση τα πράγματα.</p> <p>Μτφρ. Π. Βλαχάκος και Γ.Α. Ράπτης http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek</p>	<p>Εάν δε παρέμενον εν ηρεμία υποτεταγμένοι εις τους νόμους, φανερά διεκήρυττε ότι η πατρίς θα είναι μεν αιωνίως ευτυχής, ισχυρά δε θα είναι όταν οι Έλληνες φέρωνται με φρόνησιν.</p> <p>Μτφρ. Κ. Καιροφύλας http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek</p>

Η μετάφραση που προτείνω

Ξενοφώντος Ἀγησίλαος, Κεφ. 7, §3

Ασκήσεις

1. Να επιλέξετε το σωστό:

<p>▶ Το ὄς εξαρτάται από το _____ και είναι: A. υποκείμενο B. αντικείμενο Γ. κατηγορούμενο</p>	<p>▶ Το ζημίαν εξαρτάται από το _____ και είναι: A. υποκείμενο B. αντικείμενο Γ. κατηγορούμενο</p>
<p>▶ Το συμφορά εξαρτάται από το _____ και είναι: A. υποκείμενο B. αντικείμενο Γ. κατηγορούμενο</p>	<p>▶ Το εὔδαιμονα εξαρτάται από το _____ και είναι: A. υποκείμενο B. αντικείμενο Γ. κατηγορούμενο</p>

2. Να μεταφέρετε καθέναν από τους ακόλουθους ρηματικούς τύπους στον αντίστοιχο του χρόνου που ζητείται κάθε φορά:

A. προσεφέρετο – ενεστώτας: _____

B. νομίζων – αόριστος: _____

Γ. ἔσεσθαι – ενεστώτας: _____

3. Να απαντήσετε στην ερώτ. 21, σελ. 209 του βιβλίου σας.

4. Η λέξη **ἀπόλλυμαι** σημαίνει: απολύομαι, λυτρώνομαι, χάνομαι, καταστρέφω (Να υπογραμμίσετε). Βλ. Βιβλίο, ερώτ. 9.

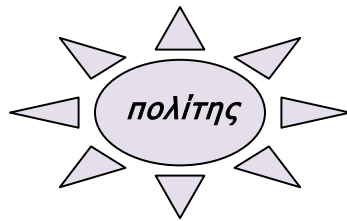
5. Να διερευνήσετε τη σημασία της λέξης **ἀμάρτημα** στα ΑΕ. Ποια είναι η κύρια σημασία της λέξης σήμερα;

ΑΕ: _____

ΝΕ: _____

6. Να ετυμολογήσετε τη λέξη **πολίτης** και να δώσετε ομόριζα, απλά ή σύνθετα.

Ετυμολογία: *πολίτης* < _____

6. Να μεταφέρετε στον αντίθετο αριθμό τις ακόλουθες λέξεις και εκφράσεις:

Ὅς καὶ πρὸς τοὺς διαφόρους: _____

καλὸν (ουδ.): _____

συμφορὰ: _____

πολίτην: _____

ζημίαν: _____

ὁ ἄξιος: _____

ἐν τοῖς νόμοις: _____

6. Κεφ. 7, §§4-6. 1^η διδακτική περίοδος

Για τις παραγράφους αυτές διατίθενται 2 διδακτικές περιόδους.

Αφόρμηση

Σύντομη αφόρμηση από τον πλαγιότιτλο *φιλέλλην*. Το θέμα που τίθεται με τον πλαγιότιτλο έχει ήδη συζητηθεί και δεν είναι κάτι νέο για τους μαθητές. Ανακαλούμε, λοιπόν, τις γνώσεις τους, ζητούμε από κάποιον να εξηγήσει τα *φιλόπολις* και *φιλέλλην*, συνδέουμε με την §3, η οποία ολοκληρώθηκε κάνοντας αναφορά στους Έλληνες. Ρωτούμε τους μαθητές να μας πουν ποιους θεωρούμε σήμερα φιλέλληνες (ξένους που αγαπούν την Ελλάδα) και να αναφέρουν γνωστούς φιλέλληνες (π.χ. λόρδος Μπάυρον). Μπορούμε να προβάλουμε και εικόνες αυτών των προσώπων. Καλούμε τους μαθητές να εκφράσουν τις προβλέψεις τους για το απόσπασμα που ακολουθεί και τη σημασία του όρου φιλέλλην. Εκφράζονται ελεύθερα και αναμένουν την επιβεβαίωση ή απόρριψη των υποθέσεών τους μετά την επεξεργασία του αποσπάσματος.

Ανάγνωση της ενότητας από το διδάσκοντα. Η ανάγνωση γίνεται αργά και εκφραστικά.

Σιωπηρή και στοχευμένη ανάγνωση από τους μαθητές

Ζητούμε από τους μαθητές κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης να προσέξουν τη μεγάλη ιδιαιτερότητα αυτού του αποσπάσματος, όσον αφορά τη χρήση των δύο μορφών λόγου (ευθέως και πλαγίου), αλλά και την ένταξη ρητορικών ερωτήσεων (όπως και στην §2).

Απάντηση των ερωτήσεων που τέθηκαν

Αναμένουμε ότι οι μαθητές εύκολα θα εντοπίσουν τις δύο ρητορικές ερωτήσεις (έχουν πλέον την εμπειρία του φαινομένου από την §2). Και πάλι η απάντηση δεν

υπάρχει γιατί είναι αυτονόητη (-ποιος γνωρίζει κάποιο στρατηγό που ...; -κανείς) και η χρήση τους ενδυναμώνει την επιχειρηματολογία του Ξενοφώντα.

Εύκολα, πάλι, οι μαθητές θα προσέξουν τη χρήση εισαγωγικών και θα οδηγηθούν στη διαπίστωση ότι έχουμε ευθύ και πλάγιο λόγο. Ζητούμε να βρουν τη βασική διαφορά των δύο τρόπων έκφρασης (ενδεικνύεται να χρησιμοποιήσουμε παραδείγματα από τα ΝΕ) και να επιστημονούν ότι ο ευθύς λόγος προσδίδει στο κείμενο ζωντάνια, αμεσότητα και παραστατικότητα. Βλ.: α) Βιβλίο του καθηγητή, σελ. 89, β) Συντακτικό Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας, Α', Β', Γ' Γυμνασίου, Πολυξένη Μπίλλα, ΟΕΔΒ σελ. 172κε και γ) http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek/tools/composition/page_087.html.

Τρίτη ανάγνωση του κειμένου

Οι μαθητές διαβάζουν την κάθε περίοδο και αποδίδουν ελεύθερα το νόημά της. Χρησιμοποιούν τα γλωσσικά σχόλια του βιβλίου. Ενδεχομένως να χρειαστεί να εξηγήσουμε τα: *οἶδα*= γνωρίζω, *έγγύς* (επίρ.)= δίπλα, κοντά, με αριθμούς: περίπου, σχεδόν, *τεθναῖεν* < *θνήσκω*= πεθαίνω, *φεῦ*= αλοίμονο, *ή μηχανή*= τρόπος, *έλειν* < *αίρέω*, *ῶ*= κυριεύω, *προσβάλλω*= επιτίθεμαι, *δέω*= έχω ανάγκη από κάτι, *δεῖ*= πρέπει.

Ελέγχουμε, συμπληρώνουμε και υποβοηθούμε την απόδοση των μαθητών, όπου χρειάζεται, με ερωτήσεις του τύπου:

- Δεν είναι αυτονόητο ένας Έλληνας να είναι **και** φιλέλληνας; [Η απάντηση δεν είναι αυτονόητα ναι, αν λάβουμε υπόψη μας τα δεδομένα της εποχής (πόλις-κράτος). Όμως ο Αγησίλαος, όπως και ο Ξενοφώντας, έχουν πανελλήνιες ιδέες και προεκτείνουν το *φιλόπολις* στο *φιλέλληνα*].
- Στο κείμενο υπάρχει μία αντίθεση μεταξύ οποιουδήποτε στρατηγού και του Αγησιλάου. Πού ακριβώς έγκειται αυτή; [Ο Αγησίλαος δεν ήθελε οπωσδήποτε να κυριεύσει μια πόλη, ακόμη κι αν πίστευε ότι μπορεί, ούτε θεωρούσε επιτυχία τη νίκη επί των Ελλήνων. Αυτά που για τους άλλους ήταν αυτονόητα, δεν ίσχυαν στη δική του περίπτωση. Γι' αυτό ξεχωρίζει, γι' αυτό διακρίνεται, γι' αυτό προβάλλεται ως πρότυπο. Ό,τι ακολουθεί (§5) είναι συγκεκριμένα παραδείγματα που αποδεικνύουν τη συμπεριφορά αυτή].

- Γιατί ο Αγησίλαος αναφώνησε «Φεῦ σου, ὦ Ἑλλάς»; (Ενώ θα περίμενε κανείς να πανηγυρίσει τη συντριπτική νίκη επί των αντιπάλων του, αυτός, λειτουργώντας ως Έλληνας και όχι απλώς ως Σπαρτιάτης, ένιωσε τον πόνο και τις οδυνηρές για την Ελλάδα συνέπειες της απώλειας τόσων ανθρώπων).
- Ποιοι είναι οι βάρβαροι; (Βλ. ερμηνευτικά σχόλια, σελ.206).
- Πώς δικαιολογείται η συμπεριφορά των *Κορινθίων φευγόντων*; (Οι άνθρωποι αυτοί συμπεριφέρονται με γνώμονα το ατομικό τους συμφέρον και όχι αυτό της πόλης τους. Είναι έτοιμοι να συνεργαστούν και να παραδώσουν την Κόρινθο στους αντιπάλους Σπαρτιάτες, επειδή δεν επικράτησαν οι ίδιοι στα πολιτικά πράγματα της πόλης τους).
- Πώς αντιδρά ο Αγησίλαος στην προσφορά των Κορινθίων; Πώς δικαιολογεί αυτή την επιλογή; [Ο Αγησίλαος αρνείται να επιτεθεί στην Κόρινθο λέγοντας ότι δεν πρέπει να εξολοθρευούνται (*άνδραποδίξασθαι*) οι Έλληνες, αλλά να συνετίζονται (*σωφρονίζειν*). Η άποψη αυτή εκφράζει τα πανελλήνια αισθήματα του Αγησιλάου, αλλά και την πίστη στη δύναμη του σωστού και παιδαγωγικού τρόπου συμπεριφοράς, γεγονός που αντανάκλα και γενικότερους προβληματισμούς του 4^{ου} αι. για παιδαγωγικά θέματα (βλ. Ερμηνευτικά σχόλια, σελ. 205, §§1-3)].
- Ποιο κίνδυνο διαβλέπει ο Αγησίλαος για όλη την Ελλάδα; (Φοβάται ότι η αλληλοεξόντωση θα σημαίνει τελικά αποδυνάμωση απέναντι στο μεγάλο αντίπαλο, τους Πέρσες).
- Γιατί ο Ξενοφώντας παρεμβάλλει στην αφήγηση (§§5-6) και αυτούσιους λόγους του Αγησιλάου; (Βλ. Βιβλίο, ερώτηση 17). (Εδώ πρέπει να τονιστεί και πάλι η διαφορά ευθέως – πλαγίου λόγου. Η ζωντάνια που αποκτά το κείμενο, η παραστατικότητα, η παρουσία του ίδιου του Αγησιλάου πλέον και όχι η μεταφορά των λόγων και των έργων του από κάποιον τρίτο, λειτουργούν καταλυτικά, αναδεικνύουν την προσωπικότητά του και αποδεικνύουν τη σημασία της προβολής του ως προτύπου. Επιπλέον, εδώ ο Ξενοφώντας ενισχύει την άποψή του κάνοντας χρήση συγκεκριμένου παραδείγματος).

- Ανακεφαλαιώνοντας, ελέγχουμε αν οι αρχικές προβλέψεις των μαθητών για το περιεχόμενο της παραγράφου επαληθεύονται ή διαψεύδονται; Οι απαντήσεις θα δοθούν ανάλογα με την αρχική συζήτηση που έγινε κατά την αφόρμηση.
- Πώς αξιολογείτε τον πλαγιότιτλο της παραγράφου; Ο πλαγιότιτλος σχολιάστηκε κατά την προεργασία της διδασκαλίας του κειμένου.
- Διερευνούμε τα ρητορικά σχήματα των παραγράφων. Έχουν εντοπιστεί και σχολιαστεί οι ρητορικές ερωτήσεις, ο ευθύς και πλάγιος λόγος. Επιπρόσθετα σε αυτά επισημαίνουμε και τις αντιθέσεις:

ὀκτώ μὲν - ἐγγύς δὲ μύριοι (ελάχιστοι - αμέτρητοι)

οἱ τεθνηκότες - ζῶντες

Μετάφραση

Ύστερα από αυτήν την προσέγγιση εκτιμούμε ότι οι μαθητές θα έχουν κατανοήσει το κείμενο (μορφή και περιεχόμενο). Μπορούν, επομένως, να προχωρήσουν στον τύπο της μεταφραστικής εργασίας που θα επιλέξουμε:

- Μετάφραση που θα συντάξουν οι ίδιοι οι μαθητές **ή**
- Αξιολόγηση έτοιμων μεταφράσεων που θα τους δώσουμε.

Μετάφραση που θα συντάξουν οι ίδιοι οι μαθητές.

Μπορούμε να δουλέψουμε με ομάδες. Το απόσπασμα είναι εκτενές και μπορεί να διαιρεθεί σε 5 μέρη: α. *Εἰ γε μὴν ... πρὸς Ἕλληνας πολέμῳ*; β. *Ἐκεῖνος τοίνυν ... ἀλλ' εἶπεν ἄρα* γ. *«Φεῦ σου ... πάντας τοὺς βαρβάρους»*. δ. *Κορινθίων γε μὴν ... ἀλλὰ σωφρονίζειν*. ε. *«Εἰ δὲ τοὺς ἀμαρτάνοντας .. τῶν βαρβάρων κρατήσομεν»*. Οργανώνουμε την τάξη μας έτσι ώστε να έχει 5 ισοδύναμες ομάδες, ενώ προσέχουμε ότι η τέταρτη ομάδα θα έχει το εκτενέστερο απόσπασμα. Αφού εργαστούν οι ομάδες για 8' - 10', η καθεμιά διαβάζει τη μετάφρασή της και συζητιέται από την τάξη.

Αξιολόγηση έτοιμων μεταφράσεων

Μπορούμε να δώσουμε στους μαθητές δύο δόκιμες μεταφράσεις του κειμένου και να τους ζητήσουμε, αφού τις συγκρίνουν να οδηγηθούν στη δική τους μετάφραση, με βάση την ερμηνεία που προηγήθηκε. Επισημαίνεται ότι όλοι οι μαθητές παίρνουν όλα τα φύλλα εργασίας, ώστε στο τέλος να έχουν τη μετάφραση ολόκληρου του αποσπάσματος.

7. Κεφ. 7, §4-6. 2^η διδακτική περίοδος

Η μεταφραστική εργασία, ολοκληρώνεται στην αρχή της 2^{ης} περιόδου. Ακολουθώντας προσεγγίζουμε το κείμενο εκ νέου για συντακτικές, λεξιλογικές ή άλλες παρατηρήσεις.

Ακολουθούν: υλικό για την αφόρμηση, φύλλα εργασίας για τη μετάφραση, ασκήσεις.

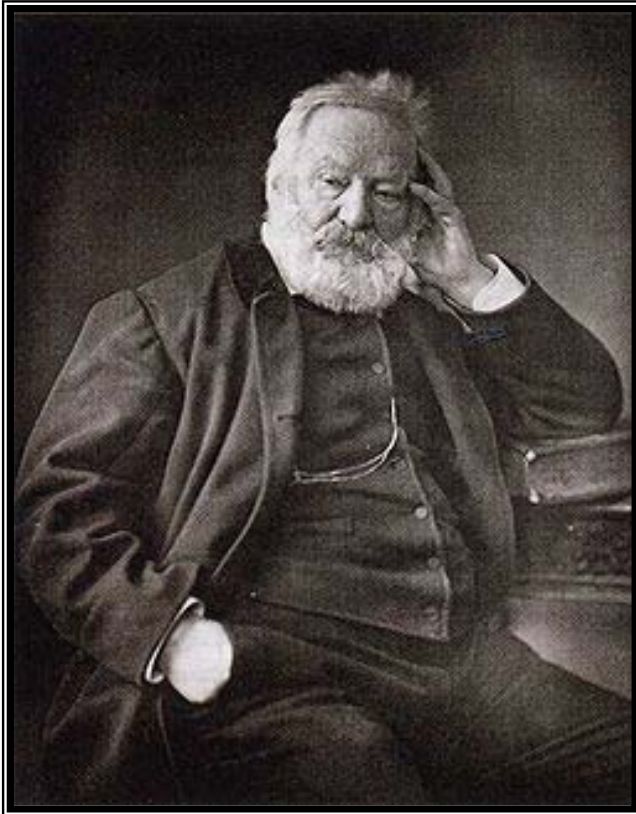
Γνωστότεροι Φιλέλληνες

Τράπουλα όπου εικονίζονται προσωπικότητες της ελληνικής επανάστασης και κυκλοφόρησε πιθανά στην Ουγγαρία κατά το 1829. [Εθνικό Ιστορικό Μουσείο](#), Αθήνα

- [Λόρδος Βύρωνα](#), Άγγλος ποιητής που συμμετείχε στην πολιορκία του [Μεσολογγίου](#) και πέθανε κατά τη διάρκειά της.
- [Τζορτζ Κάνινγκ](#), υπουργός εξωτερικών της [Μεγάλης Βρετανίας](#) που στήριξε την ελληνική επανάσταση.
- [Ιάκωβος Μάγερ](#), Ελβετός τυπογράφος που έδρασε στο Μεσολόγγι.
- [Μηρούνο](#), ιταλός που ήρθε μαζί με το Βύρωνα στην [Ελλάδα](#) και πέθανε στο [Ναύπλιο](#) το [1827](#).
- [Φρανσουά ντε Σατωμπριάν](#), (*François-René de Chateaubriand*), γνωστός και σαν Σατωβριάνδος, περιηγητής, συγγραφέας Οδοιπορικού και υπομνημάτων που έκαναν γνωστή την κατάσταση της Ελλάδας στην [Ευρώπη](#).
- [Βίκτωρ Ουγκό](#), ο γνωστός Γάλλος συγγραφέας, που έγραψε ποιήματα εμπνευσμένα από την ελληνική επανάσταση.
- [Τόμας Γκόρντον](#), Σκώτος αξιωματικός που προσέφερε όπλα και χρήματα, και συμμετείχε στην πολιορκία της [Τρίπολης](#).
- [Τζορτζ Φίνλεϊ](#), Σκώτος που συμμετείχε στις πολεμικές επιχειρήσεις.
- [Κάρολος Νόρμαν](#), Γερμανός στρατιωτικός που το [1822](#) τέθηκε επικεφαλής του ελληνικού στρατού, και πέθανε στο Μεσολόγγι.
- [Σαντόρε ντι Σανταρόζα](#) (*Santorre Di Santa Rosa*), Ιταλός επαναστάτης που πέθανε στη [Σφακτηρία](#).
- [Φρανκ Χέιστινγκς](#) (*Frank Hastings*), Βρετανός αξιωματικός του ναυτικού που πρόσφερε χρήματα και συμμετείχε στις επιχειρήσεις.
- [Ιωάννης-Γαβριήλ Εϋνάρδος](#), τραπεζίτης που οργάνωσε το φιλελληνικό κίνημα στη Γαλλία και την [Ελβετία](#).
- [Κάρολος Φαβιέρος](#) (*Charles Fabvier*), Γάλλος διοικητής του τακτικού ελληνικού στρατού.

Πηγή: <http://el.wikipedia.org/wiki/>

Βίκτωρ Ουγκό

Λόρδος Βύρωνας

Ξενοφώντος Ἀγησίλαος

Κεφ. 7, § 4-6

Με βάση την ερμηνεία του κειμένου που προηγήθηκε, να συζητήσετε με την ομάδα σας και να γράψετε τη μετάφραση που προτείνετε.

Α΄ ομάδα

Κείμενο

εἴ γε μὴν αὖ καλὸν Ἕλληνα ὄντα φιλέλληνα εἶναι,
τίνα τις οἶδεν ἄλλον στρατηγὸν ἢ πόλιν οὐκ ἐθέλοντα αἰρεῖν,
ὅταν οἴηται πορθήσειν,
ἢ συμφορὰν νομίζοντα τὸ νικᾶν ἐν τῷ πρὸς Ἕλληνας πολέμῳ;

Ἡ μετάφραση που προτείνω

Β΄ ομάδα

Κείμενο

ἐκεῖνος τοίνυν, ἀγγελίας μὲν ἐλθούσης αὐτῷ
ὡς ἐν τῇ <ἐν> Κορίνθῳ μάχῃ
ὀκτὼ μὲν Λακεδαιμονίων, ἐγγὺς δὲ μύριοι τεθναῖεν <τῶν πολεμίων>, οὐκ ἐφησθεῖς φανερὸς ἐγένετο, ἀλλ' εἶπεν ἄρα·

Ἡ μετάφραση που προτείνω

Γ΄ ομάδα

Κείμενο

«Φεῦ <σου>, ὦ Ἑλλάς,
ὁπότε οἱ νῦν τεθνηκότες ἱκανοὶ ἦσαν ζῶντες νικᾶν
μαχόμενοι πάντας τοὺς βαρβάρους».

Ἡ μετάφραση που προτείνω

Δ' ομάδα

Κείμενο

Κορινθίων γε μὴν τῶν φευγόντων λεγόντων ὅτι ἐνδιδοῖτο αὐτοῖς ἡ πόλις,
καὶ μηχανὰς ἐπιδεικνύντων αἷς πάντως ἤλπιζον <ἂν> ἐλεῖν τὰ τεῖχη,
οὐκ ἤθελε προσβάλλειν, λέγων ὅτι
οὐκ ἀνδραποδίζεσθαι δεοὶ Ἑλληνίδας πόλεις ἀλλὰ σωφρονίζειν.

Ἡ μετάφραση που προτείνω

Ε' ομάδα

Κείμενο

«εἰ δὲ τοὺς ἀμαρτάνοντας, ἔφη, ἡμῶν αὐτῶν ἀφανιοῦμεν,
ὄρᾳν χρή μὴ οὐδ' ἔξομεν μεθ' ὅτου τῶν βαρβάρων κρατήσομεν».

Ἡ μετάφραση που προτείνω

Ξενοφώντος Ἀγησίλαος
Κεφ. 7, § 4-6

Σας δίνονται δύο μεταφραστικές προτάσεις για το κείμενο που επεξεργαστήκατε. Καλείστε να τις μελετήσετε και να τις αξιολογήσετε. Στο τέλος να διατυπώσετε τη δική σας μεταφραστική πρόταση.

Α' ομάδα

Κείμενο

εἴ γε μὴν αὖ καλὸν Ἕλληνα ὄντα φιλέλληνα εἶναι,
τίνα τις οἶδεν ἄλλον στρατηγὸν ἢ πόλιν οὐκ ἐθέλοντα αἰρεῖν,
ὅταν οἴηται πορθήσειν,
ἢ συμφορὰν νομίζοντα τὸ νικᾶν ἐν τῷ πρὸς Ἕλληνας πολέμῳ;

Μετάφραση 1 ^η	Μετάφραση 2 ^η
<p>Αν βέβαια είναι δίκαιο ένας Έλληνας να είναι και φιλέλληνας, γνώρισε κανείς ποτέ άλλο στρατηγό που να μην θέλει να πάρει κάποια πόλη, όταν πιστεύει ότι θα την λεηλατήσει, ή να νομίζει καταστροφή τη νίκη του σε πόλεμο με τους Έλληνες;</p> <p>Μτφρ. Π. Βλαχάκος και Γ.Α. Ράπτης http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek</p>	<p>Εάν επίσης είναι καλόν δι' ένα Έλληνα να αγαπά την πατρίδα του, ποίος εγνώρισε άλλον τινά στρατηγόν ο οποίος να μη θέλη να κυριεύση μίαν πόλιν εκ φόβου μήπως λεηλατηθή ή ο οποίος να νομίζη συμφορὰν την νίκην εις ένα πόλεμον εναντίον Ελλήνων;</p> <p>Μτφρ. Κ. Κairoφύλας http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek</p>

Η μετάφραση που προτείνω

Β' ομάδα

Κείμενο

έκεῖνος τοίνυν, ἀγγελίας μὲν ἐλθούσης αὐτῷ
ὥς ἐν τῇ <έν> Κορίνθῳ μάχῃ
ὀκτῶ μὲν Λακεδαιμονίων, ἐγγύς δὲ μύριοι τεθναῖεν <τῶν πολεμίων>,
οὐκ ἐφησθεῖς φανερός ἐγένετο, ἀλλ' εἶπεν ἄρα·

Μετάφραση 1 ^η	Μετάφραση 2 ^η
<p>Εκείνος λοιπόν, όταν έφτασε η είδηση ότι στη μάχη της Κορίνθου σκοτώθηκαν οκτώ Λακεδαιμόνιοι και σχεδόν δέκα χιλιάδες αντίπαλοι, πράγματι όχι μόνο δεν χάρηκε, αλλά είπε:</p> <p>Μτφρ. Π. Βλαχάκος και Γ.Α. Ράπτης http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek</p>	<p>Εκείνος λοιπόν όταν του ανηγγέλη ότι εις την εν Κορίνθω μάχην εφονεύθησαν οκτώ μεν Λακεδαιμόνιοι δέκα δε περίπου χιλιάδες από τους εχθρούς, δεν έδειξε χαράν, αλλ' είπε:</p> <p>Μτφρ. Κ. Καιροφύλας http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek</p>

Η μετάφραση που προτείνω

Γ΄ ομάδα

Κείμενο

«Φεῦ <σου>, ὦ Ἑλλάς,
ὁπότε οἱ νῦν τεθνηκότες ἱκανοὶ ἦσαν ζῶντες νικᾶν
μαχόμενοι πάντας τοὺς βαρβάρους».

Μετάφραση 1 ^η	Μετάφραση 2 ^η
<p>«Αλοίμονο, Ελλάδα, γιατί οι τωρινοί νεκροί, αν ζούσαν, μπορούσαν να νικήσουν με πόλεμο όλους τους βαρβάρους».</p> <p>Μτφρ. Π. Βλαχάκος και Γ.Α. Ράπτης http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek</p>	<p>«Αλλοίμονόν σου, Ελλάς, που οι σήμερα αποθανόντες ήσαν ἱκανοὶ μαχόμενοι να νικήσουν όλους τους βαρβάρους».</p> <p>Μτφρ. Κ. Καιροφύλας http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek</p>

Η μετάφραση που προτείνω

Δ΄ ομάδα

Κείμενο

Κορινθίων γε μὴν τῶν φευγόντων λεγόντων ὅτι ἐνδιδοῖτο αὐτοῖς ἡ πόλις,
καὶ μηχανὰς ἐπιδεικνύντων αἷς πάντως ἤλπιζον <ἂν> ἐλεῖν τὰ τείχη,
οὐκ ἤθελε προσβάλλειν, λέγων ὅτι
οὐκ ἀνδραποδίζεσθαι δέοι Ἑλληνίδας πόλεις ἀλλὰ σωφρονίζειν.

Μετάφραση 1 ^η	Μετάφραση 2 ^η
<p>Και ὅταν βέβαια οἱ ἐξόριστοι ἀπὸ τοὺς Κορινθίους τοῦ εἶπαν ὅτι θα παραδινόταν ἡ πόλη τοὺς, καὶ τοῦ φανέρωσαν τοὺς τρόπους, με τοὺς ὁποίους εἶχαν τὴν ἐλπίδα ὅτι θα καταλάβουν τὰ τείχη, ἐκεῖνος ἀρνιόταν νὰ κάνει ἐπίθεση υποστηρίζοντας ὅτι δὲν εἶναι σωστὸ νὰ υποδουλώνονται οἱ ἐλληνικὲς πόλεις, ἀλλὰ νὰ συνετίζονται.</p> <p>Μτφρ. Π. Βλαχάκος καὶ Γ.Α. Ράπτης http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek</p>	<p>Ὅταν δὲ οἱ Κορινθιοὶ φυγάδες τοῦ ἔλεγον ὅτι ἡ πόλις θα παρεδίδετο εἰς αὐτοὺς καὶ τοῦ ἐπεδείκνυον μηχανὰς με τὰς ὁποίας ἤλπιζον ὠρισμένως νὰ κυριεύσουν τὰ τείχη, οὗτος ἠρνήθη νὰ ἐπιτεθῆ κατ' αὐτῆς εἰπὼν ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐξολοθρεύωνται ἐλληνικαὶ πόλεις, ἀλλὰ νὰ σωφρονίζωνται.</p> <p>Μτφρ. Κ. Καιροφύλας http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek</p>

Ἡ μετάφραση που προτείνω

Ε΄ ομάδα

Κείμενο

«εἰ δὲ τοὺς ἀμαρτάνοντας, ἔφη, ἡμῶν αὐτῶν ἀφανιοῦμεν,
ὄραν χρῆ μὴ οὐδ' ἔξομεν μεθ' ὅτου τῶν βαρβάρων κρατήσομεν».

Μετάφραση 1 ^η	Μετάφραση 2 ^η
<p>Και εἶπε: «αν θανατώσουμε, ὅσους ἀπὸ τοὺς δικούς μας κάνουν λάθη, τότε πρέπει νὰ προσέξουμε μήπως δὲν θὰ ὑπάρχει πια οὔτε ἓνας, με τὸν ὁποῖο θὰ μπορέσουμε νὰ νικήσουμε τοὺς βαρβάρους.</p> <p>Μτφρ. Π. Βλαχάκος καὶ Γ.Α. Ράπτης http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek</p>	<p>«Ἐάν δε, εἶπε, ἐξοντώσωμεν ὅλους ἐκείνους ἀπὸ τοὺς ἰδικούς μας οἱ ὁποῖοι σφάλλουν, πρέπει νὰ ἴδωμεν μήπως δὲν θὰ ἔχωμεν πλέον ἄνδρας με τοὺς ὁποῖους νὰ νικήσωμεν τοὺς βαρβάρους!»</p> <p>Μτφρ. Κ. Καιροφύλας http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek</p>

Ἡ μετάφραση που προτείνω

Ξενοφώντος Ἀγησίλαος, Κεφ. 7, §4-6

Ασκήσεις

1. Να επιλέξετε το σωστό:

<p>▶ Το <i>στρατηγόν</i> εξαρτάται από το _____ και είναι: A. υποκείμενο B. αντικείμενο Γ. κατηγορούμενο</p> <p>▶ Το <i>φανερός</i> εξαρτάται από το _____ και είναι: A. υποκείμενο B. αντικείμενο Γ. κατηγορούμενο</p>	<p>▶ Το <i>ἡ πόλις</i> εξαρτάται από το _____ και είναι: A. υποκείμενο B. αντικείμενο Γ. κατηγορούμενο</p> <p>▶ Το <i>τῶν βαρβάρων</i> εξαρτάται από το _____ και είναι: A. υποκείμενο B. αντικείμενο Γ. κατηγορούμενο</p>
---	--

2. Να μελετήσετε τα απαρέμφατα και να απαντήσετε:

A. *ὅταν οἴηται πορθήσειν*

τελικό ειδικό

Εξαρτάται από το _____ και είναι: _____

B. *οὐκ ἤθελε προσβάλλειν*

τελικό ειδικό

Εξαρτάται από το _____ και είναι: _____

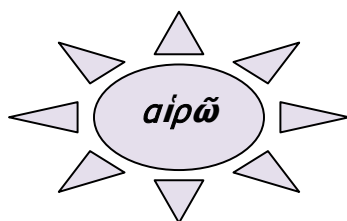
3. Να γίνει από το βιβλίο η ερώτηση 22, σελ. 210. Να αξιοποιηθεί η *Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής*, Μ. Οικονόμου, ΟΕΔΒ, σελ. 136κε.

4. Να διερευνήσετε τη σημασία των λέξεων *βάρβαρος* και *μηχανή* στα ΑΕ. Ποια είναι η κύρια σημασία των λέξεων σήμερα;

ΑΕ: _____

ΝΕ: _____

5. Να δώσετε παράγωγα, απλά ή σύνθετα, της λέξης *αίρω* (=κυριεύω, συλλαμβάνω).

6. Να ετυμολογήσετε και να βρείτε τη σημασία της λέξης: *σωφρονίζω*.

Σωφρονίζω: _____ + _____

Σημασία: _____

7. Να μεταφέρετε στον αντίθετο αριθμό τις ακόλουθες λέξεις και εκφράσεις:

• *τῷ πολέμῳ*: _____

• *ἀγγελίας ἐλθούσης αὐτῷ*: _____

• *ἱκανοὶ ἦσαν νικᾶν μαχόμενοι τοὺς βαρβάρους*: _____

8. Για καθένα από τα ρήματα που ακολουθούν να γράψετε τον αντίστοιχο τύπο των χρόνων που ζητούνται.

<p>ἤλιπζον – ενεστ.: _____ - αόρ.: _____</p>	<p>ἔξομεν – ενεστ.: _____ - παρατατ.: _____</p>
--	---

9. Κεφ. 7, §7. 1^η διδακτική περίοδος

Για την παράγραφο αυτή διατίθενται 2 διδακτικές περίοδοι.

Αφόρμηση

Σχολιάζουμε τον πλαγιότιτλο *Εχθρός των Περσών*. Παρόλο που οι περσικοί πόλεμοι (490-479 π.Χ.) είναι παρελθόν, ο περσικός κίνδυνος δεν έχει εκλείψει. Ο Αγησίλαος, ανταποκρινόμενος στο κάλεσμα των Ιωνικών πόλεων, έσπευσε να βοηθήσει στον αγώνα κατά των Περσών (396-394 π.Χ.) και σημείωσε μεγάλη επιτυχία. Στο σημείο αυτό μπορεί να αξιοποιηθεί ο χάρτης της σελ. 144. Καλούμε τους μαθητές να εκφράσουν τις προσδοκίες τους για το απόσπασμα που ακολουθεί και να προβλέψουν τη δραστηριότητα του Αγησιλάου. Εκφράζονται ελεύθερα και αναμένουν την επιβεβαίωση ή απόρριψη των υποθέσεών τους μετά την επεξεργασία του αποσπάσματος.

Θα επανέλθουμε στην αξιολόγηση του πλαγιότιτλου, όταν ολοκληρωθεί η επεξεργασία του κειμένου και οι μαθητές θα είναι σε θέση να ανταποκριθούν στις διαπιστώσεις που έγιναν στο γενικό σχολιασμό των πλαγιότιτλων (βλ. Προεργασία Διδασκαλίας του κειμένου, σελ. 6) και ίσως δώσουν νέο πλαγιότιτλο που να δηλώνει και τη διπλωματική δραστηριότητα του Αγησιλάου.

Ανάγνωση της ενότητας από το διδάσκοντα. Η ανάγνωση γίνεται αργά και εκφραστικά.

Σιωπηρή και στοχευμένη ανάγνωση από τους μαθητές

Ζητούμε από τους μαθητές κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης να εντοπίσουν τα πρόσωπα-υποκείμενα και να επισημάνουν ρητορικά σχήματα (εφόσον προηγήθηκε εξοικείωση με τα ρητορικά σχήματα, αναμένεται πως δε θα δυσκολευτούν να εντοπίσουν τα εμφανέστερα, τουλάχιστον).

Απάντηση των ερωτήσεων που τέθηκαν

Αναμένουμε ότι οι μαθητές εύκολα θα εντοπίσουν τα πρόσωπα-υποκείμενα (Πέρσης βασιλιάς και Αγησίλαος) και τις ρητορικές ερωτήσεις (έχουν πλέον την εμπειρία του φαινομένου από τις παραγράφους 2 και 4). Και πάλι απάντηση στις ρητορικές ερωτήσεις δεν υπάρχει, γιατί είναι αυτονόητη (-*φρόντισε κανείς άλλος να ...;* -*κανείς*), ενώ η χρήση τους τονίζει και προβάλλει τη μοναδικότητα του Αγησιλάου.

Τρίτη ανάγνωση του κειμένου

Οι μαθητές διαβάζουν την κάθε περίοδο και αποδίδουν ελεύθερα το νόημά της. Χρησιμοποιούν τα γλωσσικά σχόλια του βιβλίου, τα οποία είναι επαρκή. Ελέγχουμε, συμπληρώνουμε και υποβοηθούμε την απόδοση των μαθητών, όπου χρειάζεται, με ερωτήσεις του τύπου:

- Με ποια έννοια έρχεται σε αντίθεση η λέξη *μισοπέρσην*, (Με το *φιλέλλην*, §4)
- Ποιοι είναι *ό πάλαι* και *ό νῦν*, (Γλωσσικά σχόλια, σελ.204)
- Τι έκανε *ό πάλαι*; (*έξεστράτευσεν ὡς δουλοσόμενος τήν Ἑλλάδα*).
- Τι κάνει *ό νῦν*; Εντοπίστε τις λέξεις που περιγράφουν τις ενέργειές του. (*Συμμαχεῖ, δωρεῖται, εἰρήνην συμπράττει*).
- Ποια είναι τα κίνητρα των συμμαχιών, των δωροδοκιών και των ειρηνικών διαπραγματεύσεων του Πέρση βασιλιά; (Όλες οι διπλωματικές του ενέργειες οδηγούν στην πρόκληση όσο το δυνατόν μεγαλύτερης φθοράς στην Ελλάδα: *μείζω βλάβειν – πλείστα κακά τοὺς Ἕλληνας ποιήσειν - ἡμᾶς ἀλλήλοις πολεμήσειν*).
- Πώς χαρακτηρίζετε αυτού του είδους τις πολιτικές ενέργειες; Εφαρμόζεται σήμερα ανάλογη πολιτική από κάποιες χώρες; (Σχολιάζουμε την τακτική του *διαίρει καί βασιλεύε*).
- Ποιο σκοπό εξυπηρετεί η φράση *ὀρῶσι μὲν οὖν ἅπαντες ταῦτα*; (Η φράση αυτή θυμίζει το *ἅπαντες ἐπιστάμεθα* της §1 και καλό είναι να γίνει αυτή η επισήμανση. Με τη φράση αυτή ενισχύεται η επιχειρηματολογία του Ξενοφώντα και δικαιολογείται το αρχικό *εἰ δ' αὖ καλὸν καὶ μισοπέρσην εἶναι*. Ο Πέρσης βασιλιάς

προβαίνει σε αυτές τις διπλωματικές δραστηριότητες, οι οποίες είναι γνωστές σε όλους. Άρα, είναι λογικό και σωστό όχι μόνο να είναι κανείς μισοπέρσης, αλλά και να προβαίνει σε ανάλογες δραστηριότητες, ώστε να προλαβαίνει τον αντίπαλό του. Αυτός που φαίνεται να λειτουργεί τόσο καίρια και συνετά και στο διπλωματικό επίπεδο, είναι, κατά τον Ξενοφώντα, ο Αγησίλαος).

- Ποιες ενέργειες του Αγησίλαου αποδεικνύουν τη διπλωματική του δραστηριότητα; (*φῦλόν τι ἀποστήσεται τοῦ Πέρσου – τὸ ἀποστὰν μὴ ἀπόληται – μὴ δυνήσεται τοῖς Ἕλλησι πράγματα παρέχειν*).
- Ποια φαινομενική, σε σχέση με τους Έλληνες, αντίφαση υπερέβηκε ο Αγησίλαος; (*πολεμούσης τῆς πατρίδος πρὸς Ἕλληνας – τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ τῆ Ἑλλάδι οὐκ ἠμέλησεν*. Αν και πολεμούσε τους άλλους Έλληνες, σκεφτόταν το κοινό καλό της Ελλάδας, σε σχέση, εννοείται, με τους εξωτερικούς εχθρούς).
- Πώς ερμηνεύεται αυτή η αντίφαση; (Παρά τις όποιες εσωτερικές διαφορές, ο Αγησίλαος δεν έπαυε να νιώθει τους κοινούς δεσμούς που ένωναν όλους τους Έλληνες και να αγωνίζεται για τους εξωτερικούς εχθρούς της Ελλάδας, τους Πέρσες).
- Ποιες ενέργειες ανέλαβε προκειμένου να ανακόψει τους Πέρσες; (*ἐξέπλευσεν – κακὸν ποιήσων τὸν βάρβαρον*).
- Ανακεφαλαιώνοντας, ελέγχουμε αν οι αρχικές προβλέψεις των μαθητών για το περιεχόμενο της παραγράφου επαληθεύονται ή διαψεύδονται. Οι απαντήσεις θα δοθούν ανάλογα με την αρχική συζήτηση που έγινε κατά την αφόρμηση.
- Πώς αξιολογείτε τον πλαγιότιτλο της παραγράφου; Ο πλαγιότιτλος σχολιάστηκε κατά την προεργασία της διδασκαλίας του κειμένου. Ενδεχομένως να οδηγηθούμε σε ένα νέο πλαγιότιτλο του τύπου: *Εχθρός των Περσών και άριστος διπλωμάτης* ή *Εχθρός των Περσών σε στρατιωτικό και διπλωματικό επίπεδο*.
- Διερευνούμε τα ρητορικά σχήματα της παραγράφου.
Ρητορικές ερωτήσεις: έχουν εντοπιστεί και σχολιαστεί.

Αντιθέσεις:

- Φιλέλλην (§4) – μισοπέρσην (§7)
- ὁ πάλαι -ὁ νῦν

Ομόλογα στοιχεία:

- *Εἰ γε μήν αὖ καλόν* (§4) – *Εἰ δ' αὖ καλόν* (§7)

Αντιπαραθέσεις:

Υπάρχει νοηματική αντιπαραθεση, μία λέξη με θετική σημασία συνδυάζεται με μια άλλη που έχει αρνητική σημασία.

Συμμαχεῖ με σκοπό όμως *μείζω βλάψειν*

Δωρεῖται με σκοπό όμως *πλείστα κακά ποιήσειν*

Εἰρήνην συμπράττει με σκοπό όμως *πολεμήσειν*.

Μετάφραση

Ύστερα από αυτήν την προσέγγιση εκτιμούμε ότι οι μαθητές θα έχουν κατανοήσει το κείμενο (μορφή και περιεχόμενο). Μπορούν, επομένως, να προχωρήσουν στον τύπο της μεταφραστικής εργασίας που θα επιλέξουμε:

- Μετάφραση που θα συντάξουν οι ίδιοι οι μαθητές **ή**
- Αξιολόγηση έτοιμων μεταφράσεων που θα τους δώσουμε.

Μετάφραση που θα συντάξουν οι ίδιοι οι μαθητές.

Μπορούμε να δουλέψουμε με ομάδες. Το απόσπασμα είναι εκτενές και μπορεί να διαιρεθεί σε 3 μέρη: α. *Εἰ δ' αὖ ... ἅπαντες ταῦτα*. β. *ἐπεμελήθη δέ ... πράγματα παρέχειν*; γ. *Ὅς καὶ πολεμούσης ... τὸν βάρβαρον*.

Μπορούμε να οργανώσουμε την τάξη μας σε 4 ή 5 ομάδες και η εργασία των ομάδων α' και β' που είναι μεγαλύτερη να διεκπεραιωθεί από δύο διαφορετικές ομάδες η καθεμιά. Αφού εργαστούν οι ομάδες για 10', η καθεμιά διαβάζει τη μετάφρασή της και συζητιέται από την τάξη.

Αξιολόγηση έτοιμων μεταφράσεων

Μπορούμε να δώσουμε στους μαθητές δύο δόκιμες μεταφράσεις του κειμένου και να τους ζητήσουμε, αφού τις συγκρίνουν να οδηγηθούν στη δική τους μετάφραση, με βάση την ερμηνεία που προηγήθηκε.

Επισημαίνεται ότι όλοι οι μαθητές παίρνουν όλα τα φύλλα εργασίας, ώστε στο τέλος να έχουν τη μετάφραση ολόκληρου του αποσπάσματος.

10. Κεφ. 7, § 7. 2^η διδακτική περίοδος

Η μεταφραστική εργασία, ολοκληρώνεται στην αρχή της 2^{ης} διδακτικής περιόδου. Ακολούθως προσεγγίζουμε το κείμενο εκ νέου για συντακτικές, λεξιλογικές ή άλλες παρατηρήσεις.

Ακολουθούν: φύλλα εργασίας για τη μετάφραση, ασκήσεις.

Ξενοφώντος Ἀγησίλαος

Κεφ. 7, § 7

Με βάση την ερμηνεία του κειμένου που προηγήθηκε, να συζητήσετε με την ομάδα σας και να γράψετε τη μετάφραση που προτείνετε.

Α΄ ομάδα

Κείμενο

εἰ δ' αὖ καλὸν καὶ μισοπέρσῃν εἶναι,
ὅτι καὶ ὁ πάλαι ἐξεστράτευσεν ὡς δουλωσόμενος τὴν Ἑλλάδα
καὶ ὁ νῦν συμμαχεῖ μὲν τούτοις
μεθ' ὁποτέρων ἂν οἴηται μείζω βλάψειν,
δωρεῖται δ' ἐκείνοις
οὓς ἂν νομίζη λαβόντας πλεῖστα κακὰ τοὺς Ἕλληνας ποιήσειν,
εἰρήνην δὲ συμπράττει ἐξ ἧς ἂν ἡγῆται μάλιστα ἡμᾶς ἀλλήλοις πολεμήσειν,
ὁρῶσι μὲν οὖν ἅπαντες ταῦτα·

Ἡ μετάφραση που προτείνω

Β' ομάδα

Κείμενο

έπεμελήθη δὲ τίς ἄλλος πώποτε πλὴν Ἀγησίλαος
ἢ ὅπως φύλόν τι ἀποστήσεται τοῦ Πέρσου
ἢ ὅπως τὸ ἀποστὰν μὴ ἀπόληται
ἢ τὸ παράπαν ὡς καὶ βασιλεὺς κακὰ ἔχων
μὴ δυνήσεται τοῖς Ἕλλησι πράγματα παρέχειν;

Ἡ μετάφραση που προτείνω

Γ' ομάδα

Κείμενο

ὄς καὶ πολεμούσης τῆς πατρίδος πρὸς Ἕλληνας
ὅμως τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ τῆ Ἑλλάδι οὐκ ἠμέλησεν,
ἀλλ' ἐξέπλευσεν ὃ τι δύναίτο κακὸν ποιήσων τὸν βάρβαρον.

Ἡ μετάφραση που προτείνω

Ξενοφώντος Ἀγησίλαος
Κεφ. 7, § 7

Σας δίνονται δύο μεταφραστικές προτάσεις για το κείμενο που επεξεργαστήκατε. Καλείστε να τις μελετήσετε και να τις αξιολογήσετε. Στο τέλος να διατυπώσετε τη δική σας μεταφραστική πρόταση.

Α' ομάδα

Κείμενο

εἰ δ' αὖ καλὸν καὶ μισοπέρσῃν εἶναι,
ὅτι καὶ ὁ πάλαι ἐξεστράτευσεν ὡς δουλωσόμενος τὴν Ἑλλάδα
καὶ ὁ νῦν συμμαχεῖ μὲν τούτοις
μεθ' ὁποτέρων ἂν οἴηται μείζω βλάψειν,
δωρεῖται δ' ἐκείνοις
οὓς ἂν νομίζῃ λαβόντας πλείστα κακὰ τοὺς Ἕλληνας ποιήσῃν,
εἰρήνην δὲ συμπράττει ἐξ ἧς ἂν ἡγήται μάλιστα ἡμᾶς ἀλλήλοις πολεμήσῃν,
ὁρῶσι μὲν οὖν ἅπαντες ταῦτα·

Μετάφραση 1^η	Μετάφραση 2^η
<p>Και αν πάλι είναι δίκαιο να μισή κανείς τους Πέρσες, γιατί και ο παλαιότερος βασιλιάς έκανε εκστρατεία, για να υποδουλώσει την Ελλάδα, και ο τωρινός κάνει συμμαχία με όποιους νομίζει ότι θα της κάνουν μεγαλύτερο κακό και δωροδοκεί εκείνους που πιστεύει ότι θα τα πάρουν και θα φέρουν μεγάλες συμφορές στην Ελλάδα, και διαπραγματεύεται την ειρήνη, εξ αιτίας της οποίας πιστεύει ότι θα ξεσπάσει πολύ μεγάλος πόλεμος μεταξύ μας, αυτά όλοι τα βλέπουν.</p> <p>Μτφρ. Π. Βλαχάκος και Γ.Α. Ράπτης http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek</p>	<p>Εάν δε πάλιν είναι καλόν να μισή κανείς τους Πέρσας, διότι παλαιότερον εις μονάρχης των εξεστράτευσεν διά να υποδουλώσῃ την Ελλάδα, ο δε σημερινός μονάρχης της συμμαχεῖ μεν με τους λαούς εκείνους με τους οποίους νομίζει ότι θα βλάβῃ περισσότερο την χώραν μας, παρέχει δε τα μέσα εις εκείνους που νομίζει ότι διά της τοιαύτης παροχής θα προξενήσουσιν πλείστα κακὰ εις τους Ἕλληνας, μας προσφέρει δε ειρήνην όταν νομίζῃ ότι από αυτήν θα προκληθῇ ο εμφύλιος ἡμῶν πόλεμος (αυτά τα βλέπουν όλοι),</p> <p>Μτφρ. Κ. Καιροφύλας http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek</p>

Η μετάφραση που προτείνω

Β΄ ομάδα

Κείμενο

έπεμελήθη δὲ τίς ἄλλος πώποτε πλήν Ἀγησίλαος
ἢ ὅπως φύλόν τι ἀποστήσεται τοῦ Πέρσου
ἢ ὅπως τὸ ἀποστὰν μὴ ἀπόληται
ἢ τὸ παράπαν ὡς καὶ βασιλεὺς κακὰ ἔχων
μὴ δυνήσεται τοῖς Ἕλλησι πράγματα παρέχειν;

Μετάφραση 1 ^η	Μετάφραση 2 ^η
<p>Φρόντισε ὅμως ποτέ κανείς ἄλλος, εκτός από τον Ἀγησίλαο, ἢ να αποσκιρτήσῃ κάποιο ἔθνος ἀπὸ τον Πέρση βασιλιά και να μην αφανιστεῖ ἢ με κάθε τρόπο να δημιουργεῖ προβλήματα, ὥστε να μην μπορεῖ αὐτὸς να ενοχλεῖ τους Ἕλληνες;</p> <p>Μτφρ. Π. Βλαχάκος και Γ.Α. Ράπτης http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek</p>	<p>ποιὸς ἄλλος ποτέ περισσότερο ἀπὸ τον Ἀγησίλαον εφρόντισε ἢ λαὸς τις να αποστατήσῃ ἀπὸ τον Πέρσην ἢ ο αποστατήσας να μην καταστραφῇ ἢ γενικῶς ν' απασχολήσῃ τον βασιλέα της Περσίας εἰς την χώραν του, ὥστε να μη δυνηθῇ να ενοχλήσῃ τους Ἕλληνας;</p> <p>Μτφρ. Κ. Καιροφύλας http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek</p>

Ἡ μετάφραση που προτείνω

Γ΄ ομάδα

Κείμενο

ὄς καὶ πολεμούσης τῆς πατρίδος πρὸς Ἑλληνας
ὄμως τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ τῇ Ἑλλάδι οὐκ ἠμέλησεν,
ἀλλ' ἐξέπλευσεν ὃ τι δύναίτο κακὸν ποιήσων τὸν βάρβαρον.

Μετάφραση 1 ^η	Μετάφραση 2 ^η
<p>Ο ίδιος και όταν ακόμη η πατρίδα του πολεμούσε εναντίον των Ελλήνων, δεν αδιαφόρησε για το κοινό συμφέρον της Ελλάδας, αλλά ξεκίνησε με το στόλο του, για να κάνει όση ζημιὰ μπορούσε στο βάρβαρο.</p> <p>Μτφρ. Π. Βλαχάκος και Γ.Α. Ράπτης http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek</p>	<p>Ούτος, μολονότι η πατρίς του επολεμούσε με Ἑλληνας, ἐν τούτοις, φροντίζων διὰ το γενικὸν καλὸν της Ελλάδος, ἐξεστράτευσε διὰ να προξενήσῃ εἰς τὸν βάρβαρον ὅσον κακὸν ἠδύνατο.</p> <p>Μτφρ. Κ. Καιροφύλας http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek</p>

Η μετάφραση που προτείνω

Ξενοφώντος Ἀγησίλαος, Κεφ. 7, §7

Ασκήσεις

1. Να επιλέξετε το σωστό:

<p>▶ Το <i>μισοπέρσην</i> εξαρτάται από το _____ και είναι: A. υποκείμενο B. αντικείμενο Γ. κατηγορούμενο</p> <p>▶ Το <i>ὁ πάλαι</i> εξαρτάται από το _____ και είναι: A. υποκείμενο B. αντικείμενο Γ. κατηγορούμενο</p>	<p>▶ Το <i>εἰρήνην</i> εξαρτάται από το _____ και είναι: A. υποκείμενο B. αντικείμενο Γ. κατηγορούμενο</p> <p>▶ Το <i>τοῦ (κοινοῦ) ἀγαθοῦ</i> εξαρτάται από το _____ και είναι: A. υποκείμενο B. αντικείμενο Γ. κατηγορούμενο</p>
--	---

2. Να μελετήσετε τα απαρέμφατα και να απαντήσετε:

A. ἂν οἴηται μείζω βλάψειν

τελικό ειδικό

Εξαρτάται από το _____ και είναι: _____

B. μή δυνήσεται τοῖς Ἕλλησι πράγματα παρέχειν;

τελικό ειδικό

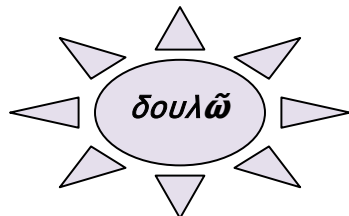
Εξαρτάται από το _____ και είναι: _____

3. Να αναλύσετε στα συνθετικά της μέρη τη λέξη *μισοπέρσην*. Να δώσετε ακόμα δύο σύνθετα με το ίδιο α' συνθετικό. Προσοχή στη σημασία του α' συνθετικού!

Μισοπέρσην: _____ + _____

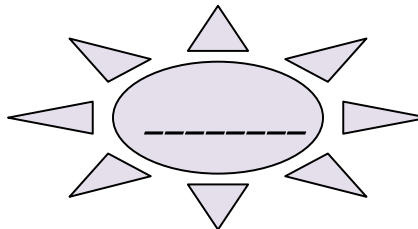
Άλλα σύνθετα: _____

4. Να δώσετε παράγωγα, απλά ή σύνθετα, της λέξης *δουλωσόμενος* (*δουλόω, -ῶ*).

5. Να ετυμολογήσετε τη λέξη *ἔξέπλευσεν* και να συμπληρώσετε τη ρίζα της λέξης στο κέντρο του κύκλου. Στη συνέχεια να δώσετε απλά ή σύνθετα ομόριζα.

ἔξέπλευσεν < _____ + _____

6. Να απαντήσετε στην ερώτ. 24, σελ. 210 του βιβλίου.

7. Να μεταφέρετε στον αντίθετο αριθμό τις ακόλουθες λέξεις και εκφράσεις:

- *ἔξεστράτευσεν ὡς δουλωσόμενος τήν χώραν:*

-
- *τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ οὐκ ἠμέλησεν, ἀλλ' ἔξέπλευσεν:*
-

8. α. *βλάπτειν* : να γράψετε τα απαρέμφατα ενεστώτα και αορίστου Ε.Φ.

β. Να γράψετε την υποτακτική, ευκτική και προστακτική του ρήματος *συμπράττει* στον ίδιο τύπο (πρόσωπο, χρόνο, φωνή).

9. Να συζητηθούν οι ερωτ. 25 και 26, σελ. 210-211 του βιβλίου.

10. Συνολική θεώρηση του κεφ. 7

Σύμφωνα με τον ισχύοντα Προγραμματισμό, διατίθενται δύο διδακτικές περιόδοι για συνολική αποτίμηση του κεφαλαίου. Το δώρο αυτό θα πρέπει να προετοιμαστεί κατάλληλα από το διδάσκοντα, ώστε να είναι παραγωγικό και αποδοτικό. Ακολουθώς προτείνονται δραστηριότητες και θέματα για διαπραγμάτευση που ο καθηγητής μπορεί να οργανώσει κατάλληλα, ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες της τάξης του.

1. Ο καθηγητής αναθέτει έγκαιρα στους μαθητές εργασίες, οι οποίες παρουσιάζονται σε αυτό το δώρο. Οι εργασίες ενδεχομένως να αφορούν:

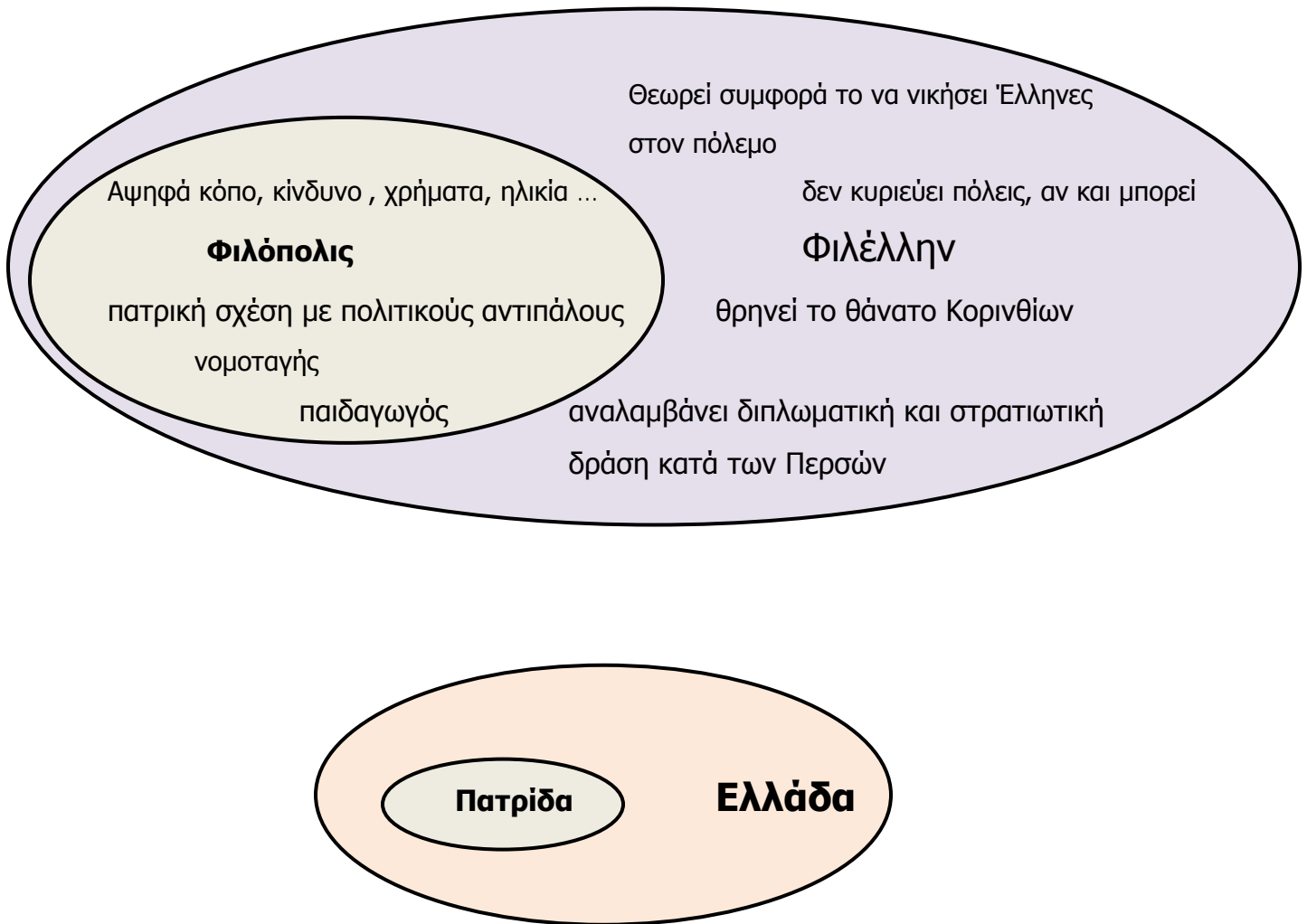
- Τη ζωή και το έργο του Αγησιλάου (με τη μορφή ζωγραφικής, power point, συνέντευξης, ρεπορτάζ κλπ).
- Δραματοποίηση των §§ 4-6.
- Διαγωνισμό απαγγελίας των λόγων του Αγησιλάου, §§ 4-6.
- Σπάρτη (κοινωνία, καθημερινή ζωή, στρατιωτική οργάνωση).
- Σχέσεις Ελλήνων – Περσών.

2. Ανακεφαλαιώνουμε συζητώντας θέματα όπως:

- Πόσο πειστικός είναι ο Ξενοφώντας; Αν ναι, πώς το πετυχαίνει αυτό; (Υπενθυμίζουμε τη χρήση των ρητορικών σχημάτων που μελετήθηκαν σταδιακά).
- Δικαιώνεται η επιλογή και προβολή του Αγησιλάου ως προτύπου;
- Θα μπορούσε να προβληθεί και σήμερα ο Αγησίλαος ως πρότυπο;
- Ποια γνωρίσματα θεωρείτε απαραίτητα σε ένα σύγχρονο ηγέτη;
- Πώς βοηθά το σύγχρονο άνθρωπο η μελέτη της αρχαίας ελληνικής γραμματείας;

3. Προβάλλουμε το βασικό θέμα του κεφ. 7: ο Αγησίλαος φιλόπολις και φιλέλληνας.

Παρατηρούμε και σχολιάζουμε με τους μαθητές μας την κλιμακωτή παρουσίαση των αρετών από το τοπικό στο ευρύτερο, από το μικρότερο στο μεγαλύτερο, από το μερικό στο γενικό. Το κεφ. 7 ξεκίνησε με τη φιλοπατρία και ολοκληρώθηκε-κορυφώθηκε με το φιλελληνισμό του Αγησιλάου. Διερευνούμε τα επιμέρους στοιχεία αυτών των ιδιοτήτων (βλ. το 2^ο από τα *Θέματα για συζήτηση*, σελ. 211).

4. Συζητούμε το 1^ο και το 3^ο από τα *Θέματα για συζήτηση*, σελ. 211.

Βιβλιογραφία – Πηγές

1. Εικόνα εξωφύλλου: από το εξώφυλλο του σχολικού βιβλίου Αρχαίοι Έλληνες Ιστοριογράφοι, Α' Λυκείου, ΟΕΔΒ.

2. Προτάσεις για τη διδασκαλία της αρχαιοελληνικής γλώσσας και γραμματείας

- Δ.Ν. Μαρωνίτης, [«Προοίμια Ιστοριογραφίας»](#)
- Σ. Τσέλικας, [«Θουκυδίδου Ιστορία, "Πλαταϊκά" \(Β.2-6\)»](#)
- Β. Φυντίκογλου, [«Ξενοφώντος Ελληνικά, 2.2.16-23»](#)

Πηγή: http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek

3. Αρχαίοι Έλληνες Ιστοριογράφοι, Βιβλίο Καθηγητή, Μέρος 1 Ξενοφώντα, Α' Τάξη Ενιαίου Λυκείου, ΟΕΔΒ.